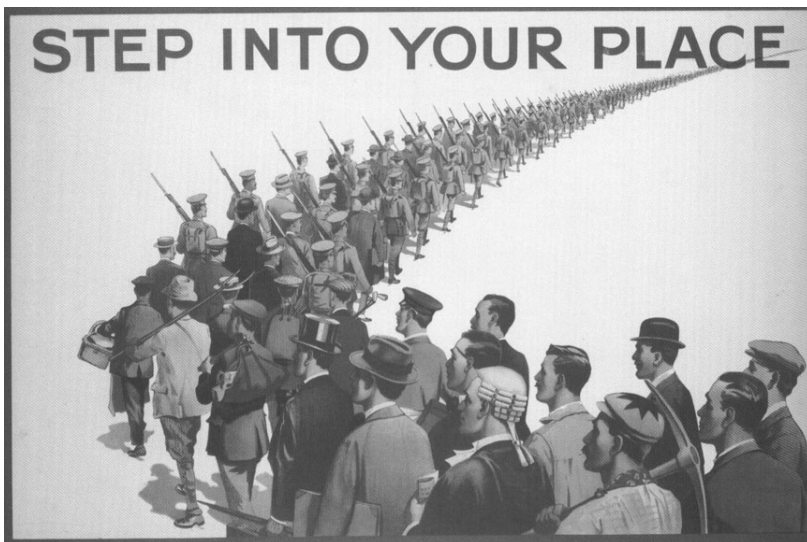

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΙΝΑΙ
ΣΕ ΚΡΙΣΗ.
ΑΣ ΤΗΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΙΩΣΟΥΜΕ!!

- ΣΧΟΛΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΑΠΟΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

Σχόλια ενάντια στη δικτατορία της οικονομίας

Η τυραννία της αξίας εν διαδικασία – η επιβεβαίωση του επαναστατικού προγράμματος

Έχει περάσει πάνω από ενάμιση αιώνας από τότε που η κριτική της οικονομίας (1) έθεσε ότι η **δικτατορία της αξίας που αξιοποιείται** είναι η ουσία της καπιταλιστικής κοινωνίας και ότι η χρησιμότητα των αντικειμένων που παράγονται είναι απλά ένα μέσο που εξυπηρετεί αυτή την πανταχού παρούσα δικτατορία. Η αξία χρήσης απλά υποστηρίζει την ανταλλακτική αξία, την αξία εν διαδικασία.

Όλη η δυστυχία, όλες οι δικτατορίες, όλοι οι πόλεμοι, όλη η ανθρώπινη εκμετάλλευση και καταπίεση είναι η έκφραση αυτής της **καταραμένης τυραννίας της αξίας** που έχει γίνει το πραγματικό υποκείμενο, ο Θεός όλης της κοινωνίας.

Ο κόσμος δεν κυριαρχείται από ιδέες, την πολιτική ή τους νόμους αλλά από την οικονομία, την δίψα για κέρδος και χρήματα· οι ιδέες, η πολιτική, τα δικαιώματα και η κρατική τρομοκρατία απλά χρησιμεύουν στην διατήρηση και την ενίσχυση της διευρυμένης αναπαραγωγής αυτής της τυραννίας.

Με άλλα λόγια, το κράτος, η δημοκρατία,...κτλ. η συγκρότηση του Κεφαλαίου ως δύναμη κυριαρχίας (σε οποιαδήποτε μορφή κι αν οργανωθεί), απλά επιμηκύνει την βαθιά εδραιωμένη δικτατορία της αξίας επί της ανθρώπινης ζωής. Η τρομοκρατία, είτε ανοικτή είτε συγκαλυμμένη, κοινοβουλευτική ή βοναπαρτική (Σ.τ.Μ. προερχόμενη από στρατιωτικούς, όπως κάποτε από τον Ναπολέον Βοναπάρτη), φασιστική ή αντιφασιστική, δεν είναι τίποτα άλλο παρά η έκφραση της ανελέητης πραγματικότητας ενός κόσμου υποταγμένου στο νόμο της αξίας.

Το γεγονός του να δείξουμε ότι η εκμετάλλευση, η δικτατορία, η καταπίεση, η δυστυχία...δεν προκαλούνται από κανένα ιδιαίτερο άτομο, «εκμεταλλευτή αφεντικό» ή κυβέρνηση που έχει μία τρελή ή ρατσιστική ηγεσία (2), αλλά είναι η αναπόφευκτη έκφραση της ανάπτυξης της αξίας εν διαδικασία, ήταν ένα θεωρητικό σημείο αποφασιστικής σημασίας για το επαναστατικό κίνημα. Η κατάδειξη ότι όλες οι αντιθέσεις και τα βάσανα της αστικής κοινωνίας εμπεριέχονται ήδη στο **βασικό κύτταρο αυτής της κοινωνίας**, στο **εμπόρευμα**, στην αντίθεση ανάμεσα στην αξία χρήσης και την ανταλλακτική αξία, δεν ήταν μόνο ένα επιπλέον ερέθισμα για την διαδικασία ανάπτυξης του διεθνούς επαναστατικού συνεταιρισμού στην διάρκεια του χρόνου, αλλά έφερε επίσης ξεκάθαρα στοιχεία **επαναστατικής κατεύθυνσης και προγραμματικού περιεχομένου**.

Φυσικά, όλες αυτές οι προγραμματικές επιβεβαιώσεις, αυτή η θεωρία που ξεγυμνώνει τον καπιταλισμό, ήταν το προϊόν διεθνούς εργατικού συνεταιρισμού σε μία στιγμή επιβεβαίωσης, και όπως συχνά δήλωναν ο Μαρξ και ο Ένγκελς, ήταν η **δουλεία του Κόμματος**...Αυτή η οργανωτική και προγραμματική ενδυνάμωση του επαναστατικού κινήματος συγκεκριμενοποιήθηκε αργότερα στο Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος, στην ανάπτυξη του επαναστατικού τύπου, στην άμεση δράση του προλεταριάτου, στις προσπάθειες συσπείρωσής του... όπως και πιο μετά στην Πρώτη Διεθνή, στο επαναστατικό κίνημα του προλεταριάτου στο Μεξικό (1868-1870), στην Γαλλία (1870-1871), κτλ.

Ο κομμουνισμός εξοπλίστηκε με αποφασιστικά όπλα κατανόησης και αποκήρυξης κάθε είδους μεταρρυθμίσεων και έκανε ένα θεμελιώδες βήμα μπροστά στην επιβεβαίωση του προγράμματός του. Όντως, την ίδια περίοδο, ένας μεγάλος αριθμός θεωριών και αστικών κομμάτων (επίσημα και ανεπίσημα σοσιαλδημοκρατικά) που στόχευαν τους εργάτες, εκφράζονταν για πρώτη φορά ως μία αντίδραση στην ανάπτυξη του προλεταριακού κινήματος. Αυτές οι δυνάμεις και ιδεολογίες αποκήρυξαν κάποια κακά της αστικής κοινωνίας και πρότειναν «λύσεις» και μεταρρυθμίσεις που άφηναν την ουσία της εμπορικής κοινωνίας άθικτη, για παράδειγμα οι θεωρίες και τα σχέδια του Προυντόν. Κάποιες αυτοαποκαλέστηκαν σοσιαλιστικές, προοδευτικές, αναρχικές, σοσιαλδημοκρατικές, κομμουνιστικές, αντιεξουσιαστικές, ...αλλά ήτανε ξεκάθαρο (3) ότι ήτανε απλά η μίζερη έκφραση της αριστεράς της αστικής κοινωνίας και το πρόγραμμά τους πρότεινε μόνο την εξολόθρευση μίας ή άλλης «ατυχής» συνέπειας της εμπορικής κοινωνίας, αφήνοντας το βασικό κύτταρο (το εμπόρευμα), την αναπαραγωγή του, την αξία να παράγει την κοινωνία και έτσι την ανταλλαγή και την μισθωτή εργασία άθικτα.

Επομένως ο πρακτικός ανταγωνισμός του επαναστατικού κινήματος ενάντια στη μεταρρύθμιση και η επιβεβαίωση του προγράμματος της επανάστασης αναπτύχθηκαν και βεβαιώθηκαν ταυτόχρονα. Η αλλαγή μίας κυβέρνησης, η «εκδημοκρατικοποίηση» ενός κράτους, ο κρατικός έλεγχος των μέσων παραγωγής, αγροτική μεταρρύθμιση, τράπεζες για τους φτωχούς ή πληρωμή βασισμένη σε κουπόνια εργασίας...δεν μπορούν ποτέ να

καταπολεμήσουν πραγματικά την δικτατορία της αξίας που αξιοποιείται και είναι γελοίο να σκεφτόμαστε ότι θα μπορούσαν. Η μόνη λύση, για όλη την ανθρωπότητα, είναι η κατάργηση του νόμου της αξίας, **η ολική και δεσποτική καταστροφή της οικονομίας**. Αυτό είναι το κέντρο, η καρδιά του κομμουνιστικού προγράμματος, το κλειδί για το ανάλλακτο του επαναστατικού κινήματος για την καταστροφή του καπιταλισμού τόσο για τους αγωνιστές του σήμερα όσο και για τους αγωνιστές του χθες.

Η ανάγκη για την βίαιη καταστροφή όλων των αστικών κοινωνικών δομών, για το προλεταριάτο να οργανωθεί σε τάξη και ως κόμμα, για την δικτατορία των φτωχών και αργότερα, πιο ξεκάθαρα, για την δικτατορία του προλεταριάτου είχαν ήδη εκφραστεί πολύ πριν ο Μαρξ και ο Ένγκελς συστηματικοποιήσουν την ουσία του επαναστατικού προγράμματος γύρω από την καταστροφή της οικονομίας. Με τους Μαρξ και Ένγκελς, η ανάγκη για και η δυνατότητα της δικτατορίας του προλεταριάτου βρήκε την πρακτική της βάση, ξεποστέλλοντας ως ουτοπία κάθε πρόθεση ριζικής αλλαγής δίχως την καταστροφή του εμπορεύματος. **Η επαναστατική δικτατορία για την κατάργηση της εμπορικής κοινωνίας** γράφτηκε πρακτικά (αν και όχι πάντα επίσημα) πάνω στη σημαία κάθε πραγματικού προλεταριακού αγώνα ενάντια στον καπιταλισμό και το κράτος.

Μέχρι τότε οι επαναστάτες είχαν ιδωθεί ως ουτοπιστές (4), αλλά τώρα ήταν ικανοί να δείξουν ότι στην πραγματικότητα είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι μερικές «επαναστάσεις» που συνιστούν ουτοπίες.

“Δεν είναι η ριζική επανάσταση ή η καθολική ανθρώπινη απελευθέρωση αυτό που είναι ένα ουτοπικό όνειρο... είναι η μερική πολιτική επανάσταση, η επανάσταση που αφήνει τους στύλους του κτιρίου να στέκονται” (Κ. Μαρξ – Κριτική της Εγγελιανής φιλοσοφίας του Δικαίου, 1844).

Η αλφαβήτα του επαναστατικού προγράμματος: η δικτατορία του προλεταριάτου

Έχοντας κατά νου το μέγεθος της παραμόρφωσης και ιδεολογικής παραχάραξης που χαρακτηρίζει την τρέχουσα περίοδο, δεν είναι υπερβολικό να ξεκαθαρίσουμε την αλφαβήτα του επαναστατικού προγράμματος. Η ουσία του καπιταλισμού σήμερα είναι (και δεν θα μπορούσε να είναι αλλιώς) ακριβώς η ίδια με χθες. Όπως έχουμε πει πολλές φορές, το επαναστατικό πρόγραμμα είναι **ανάλλακτο**· μόνο η δικτατορία του προλεταριάτου και η επακόλουθη κατάργηση του εμπορεύματος και της μισθωτής εργασίας μπορεί να φέρει στην ανθρωπότητα μία πραγματική λύση.

Θα θέλαμε πάρα πολύ να ξανανοιξουμε την συζήτηση πάνω στο περιεχόμενο και την έκταση αυτού που, εμείς οι κομμουνιστές, ονομάζουμε **επαναστατική δικτατορία του προλεταριάτου**, θα θέλαμε να συγκεντρωθούμε σε ορισμένες πτυχές του προγράμματός μας που έχουν παραμορφωθεί και διαφθαρεί από την αντεπανάσταση και θα είναι ουσιαστικά την εποχή του επόμενου παγκόσμιου επαναστατικού κύματος αγώνων.

Ξεκινώντας από την ιστορική αναγκαιότητα για την καταστροφή της δικτατορίας της αξίας, θα είναι μείζονος σημασίας ο αγώνας ενάντια σε όλες τις ιδεολογίες (όπως αυτή του σοσιαλισμού σε ένα έθνος) που βλέπουν την δικτατορία του προλεταριάτου σαν μία πολιτική δικτατορία, ως μία επίσημη δικτατορία του ενός ή άλλου τομέα ή κόμματος του «προλεταριάτου» ή «σοσιαλιστικού κόμματος». Πρέπει να τις αντικρούσουμε με την δικιά μας αντίληψη ότι ο **κοινωνικός** χαρακτήρας (ο **ολικός** χαρακτήρας) της δικτατορίας του προλεταριάτου είναι η ιστορική εκδίκηση της αξίας χρήσης ενάντια στην αξία, **η επιβεβαίωση των ανθρώπινων αναγκαιοτήτων ενάντια στην αξία εν διαδικασία**. Αυτό ξεκαθαρίζει το γιατί το προλεταριάτο δεν έχει υπάρξει ποτέ ικανό να επιβάλλει τη δικτατορία του και ότι, καθώς ο ανταγωνισμός θα θριαμβεύσει ενάντια στο εμπόρευμα και τους νόμους του, μπορεί να επιβληθεί μόνο σε **παγκόσμια κλίμακα**. Έτσι γίνεται ξεκάθαρο ότι, εκτός από ορισμένους αγώνες τάξης εναντίον τάξης, όπως στο Μεξικό στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, στη Ρωσία από το 1917 έως το 1919, στη Γερμανία λίγο αργότερα ή στην Ισπανία την δεκαετία του 30', όταν πολεμήσαμε ενάντια στις χίλιες και μία εκφράσεις του νόμου της αξίας, είναι ανοησία το να μιλάμε για «δικτατορία του προλεταριάτου» σε οποιαδήποτε χώρα. Ακόμη και σε υποδειγματικές περιπτώσεις οργάνωσης της επαναστατικής δράσης από την τάξη μας που μόλις αναφέραμε, μπορούμε να μιλάμε μόνο για **προσχηματισμό** και **προσπάθειες** επιβολής της ταξικής δικτατορίας – όχι για την ίδια την δικτατορία του προλεταριάτου, που μπορεί να είναι μόνο παγκόσμια.

Με τον ίδιο τρόπο που ο ρεβιζιονισμός και ο ρεφορμισμός εφεύραν την παράλογη θεωρία του σοσιαλισμού σε ένα έθνος και η κυρίαρχη τάξη του κόσμου βρήκε την ευχαρίστηση να μιλάει για «σοσιαλιστικές χώρες» ή

«κομμουνιστικές χώρες», μερικοί πιο ριζοσπαστικοί τομείς της μαρξιστικής αστικής Αριστεράς εφεύραν την θεωρία της δικτατορίας του προλεταριάτου σε μία χώρα ή, ακόμη χειρότερα, την θεωρία του εργατικού κράτους, πρώτα στη Ρωσία και αργότερα σε άλλες χώρες.

Θέλουμε επίσης να τονίσουμε πώς η ανάγκη να καταργήσουμε τις αυτόνομες αποφάσεις από παραγωγικές μονάδες, να καταργήσουμε την αυτονομία των αγοραστών και πωλητών, της προσφοράς και της ζήτησης και να καταργήσουμε την ισότητα του ατόμου και της ελευθερίας του να αποφασίζει (η ίδια η βάση της εμπορικής κοινωνίας) είναι μία σημαντική πτυχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Θέλουμε να δώσουμε έμφαση στο ότι η δικτατορία του προλεταριάτου δεν θα πρέπει μόνο να καταργήσει τις εταιρείες στην υπάρχουσα κατάστασή τους, αλλά και τις μονάδες που έχουν αυτονομία αποφάσεων, είτε σαν ομάδες εργοστασίων είτε σαν οικονομικοί τομείς, καθώς και τα δύο υπονοούν την ύπαρξη ανταλλαγών μεταξύ τους. Θέλουμε να δείξουμε την ζωτική ανάγκη κατάργησης της δημοκρατίας σε όλες τις μορφές της, όχι μόνο την κοινοβουλευτική αλλά και την «συμβουλευτική», εργατική κτλ. Και σαν τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, θα θέλαμε να αναπτύξουμε τα στοιχεία κλειδιά στον αγώνα ενάντια στα σύνολα ιδεολογιών (όπως ο φεντεραλισμός, εργατισμός, «αναρχισμός»,...) που θα είναι ένα εμπόδιο στην ανάπτυξη της επαναστατικής και οργανικής συσπείρωσης ενάντια στο νόμο της αξίας.

Οι προγραμματικοί καθορισμοί της επανάστασης αναπτύσσονται σε ανταγωνισμό με τους προγραμματικούς καθορισμούς του καπιταλισμού και τις προσπάθειες μεταρρύθμισής του, που είναι και ακριβώς γιατί αισθανόμαστε ότι είναι αδιαχώριστο να βάλουμε τις γενικές διαχωριστικές γραμμές όσον αφορά την δικτατορία του προλεταριάτου σε αυτό το κείμενο για την δικτατορία της αξίας, την δικτατορία της οικονομίας. Όμως, περαιτέρω ανάπτυξη θεμάτων που συνδέονται με την καταστροφή της δικτατορίας της αξίας θα μας παρασύρει από τους στόχους αυτού του κειμένου και θα είναι σύντομα εστίαση ενός άλλου κειμένου. (5)

Ανοικτή διατριβή πάνω στη δικτατορία της οικονομίας

Εδώ θέλουμε να υπογραμμίσουμε ορισμένες πτυχές της δικτατορίας της οικονομίας σήμερα, της σύγχρονης ανάπτυξης της δικτατορίας που επιβάλλει η αξία εν διαδικασία σε όλες τις σφαίρες της ανθρώπινης ζωής, τις τρέχουσες μορφές της κυρίαρχης διατριβής που στοχεύει να υποτάξει όλο και περισσότερο τα ανθρώπινα όντα στο απρόσωπο τέρας που είναι η οικονομία.

Παρόλο που η δικτατορία της οικονομίας έχει υπάρξει ένα σταθερό χαρακτηριστικό του κεφαλαίου, χρειαζόταν ωστόσο μία μακράν διαδικασία πριν από το καθήκον της υπηρεσίας της οικονομίας, την ανάγκη του να θυσιάσει κάποιος για τον ανταγωνισμό, την υποχρέωση του να κάνει προσπάθειες για την εθνική οικονομία ή να μπορεί να ανακοινωθεί ανοικτά οποιοδήποτε αίτημα σύσφιξης της ζώνης για την «ώθηση» της οικονομίας. Έχει μπει πολύ νερό στο αυλάκι και έχει χυθεί πολύ αίμα σε όλο τον κόσμο μέχρι που πλέον είναι αποδεκτό σαν η φυσική τάξη των πραγμάτων ότι ο άνθρωπος είναι άνευ αξίας και το μόνο πράγμα που έχει σημασία είναι η εθνική οικονομία, ο ανταγωνισμός...

Παρόλο που η αστική κοινωνία, και ιδιαίτερα η εθνική οικονομία, πάντα θεωρούσε τα ανθρώπινα όντα ως απλά μέσα πλουτισμού, ο καπιταλισμός τους προηγούμενους αιώνες έκρυβε τους στόχους του (τουλάχιστον ιδεολογικά και μερικά) και καμία κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να πει, τόσο ανοικτά όσο το λένε σήμερα, ότι οι άνθρωποι πρέπει να θυσιάσουν τις ζωές τους στα συμφέροντα της οικονομίας. Οι κυρίαρχες φράξεις της αστικής τάξης έψαχναν (και τις περισσότερες φορές έβρισκαν) τρόπους να παρουσιάζουν τα συμφέροντα και τις ανάγκες της τάξης τους ως ευεργετικούς για την δικιά τους τάξη πρωτίστως και, έπειτα, για όλη την κοινωνία (μία ουσιαστική συνθήκη για να καταστεί δυνατή η επιβολή της ταξικής κυριαρχίας δίχως μεγάλες εκρήξεις). Ποτέ δεν κουράζονταν στο να επαναλαμβάνουν ότι τα προβλήματα των αποκληρωμένων μαζών θα επιλύνονταν στο εγγύς ή μακρινό μέλλον και ο κόσμος θα γινόταν ένα καλύτερο μέρος. Οι κυβερνήσεις υποσχέθηκαν ένα λαμπρό μέλλον με τον ίδιο τρόπο που οι παπάδες υποσχέθηκαν το βασίλειο του ουρανού.

Σήμερα, δεν υπάρχουν τέτοιες κουβέντες, επιπλέον υποσχέσεις ενός καλύτερου μέλλοντος στη γη, καμία αναφορά μίας λύσης για την πείνα και την μιζέρια – δηλώνουν ανοικτά και χωρίς περιορισμούς ότι πρέπει να συνεχίσουμε να σκοτωνόμαστε στη δουλειά και ότι το μέλλον θα είναι ακόμη χειρότερο. Στο παρελθόν, παρόλο που λίγοι το πίστευαν, λεγόταν ότι η δυστυχία θα ελλατωνόταν, ότι οι πεινασμένοι και οι δυστυχισμένοι θα σώζονταν από την οικονομική ανάπτυξη και ότι, στο μέλλον, θα έμεναν όλο και λιγότεροι.

Σήμερα, δεν προσπαθούν καν να κρύψουν το γεγονός ότι στον κόσμο που υπόσχονται θα υπάρχουν πάντα άνθρωποι σε κουρέλια και όλο και πιο πολλοί θα πετιούνται στη σωρό των αχρήστων.

Οι πολιτικοί και οι κυβερνήσεις δεν βγάζουν πλέον ομιλίες για να απαιτήσουν θυσίες στο όνομα ενός καλύτερου κόσμου για όλους. Δηλώνουν ανοικτά την ανάγκη να καταδικάσουν περισσότερους ανθρώπους στην ανεργία, στη λιμοκτονία, στη δυστυχία, ... την ανάγκη να κάνουν περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες, κτλ, επειδή το απαιτεί η οικονομία για να κάνει τις επιχειρήσεις πιο ανταγωνιστικές. Δεδομένου ότι η ανάπτυξη του κεφαλαίου επιβάλλει ένα και μοναδικό πρόγραμμα σε όλες τις αστικές φράξιες, όσο πιο ενιαίες γίνονται οι ρητορείες τους, τόσο πιο οφθαλμοφανές είναι ότι δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους πολιτικούς και τις κυβερνήσεις. Οι προεκλογικές τους εκστρατείες, οι κοινοβουλευτικοί τους αγώνες και τα πραξικοπήματά τους δεν φέρνουν αντιμέτωπα διαφορετικά προγράμματα ή φράξιες, αλλά είναι μόνο φιλονικίες για το μερίδιο της λεηλασίας, λαδώματα και άλλα κόλπα που διανέμονται σε μικρές δόσεις σύμφωνα με την αγριότητα/προθυμία των αγώνων τους να αυξήσουν την εκμετάλλευση και την απαλλοτρίωση υπερ-αξίας: όσο μεγαλύτερη η ικανότητά τους να δώσουν ένα πλαίσιο και να εμμένουν σε μέτρα λιτότητας τόσο μεγαλύτερο και το μερίδιό τους.

Η ίδια η οικονομία έχει γίνει το κυρίαρχο θέμα για όλους τους πολιτικούς και όλες τις κυβερνήσεις. Στο παρελθόν, η αποφασιστική θέση της οικονομίας ήταν κρυμμένη πίσω από τη θρησκεία, την πολιτική ή διάφορες άλλες ιδεολογίες και δεν υπήρχε περίπτωση να μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα εξαναγκασμού ενάντια στα ανθρώπινα όντα: επιπλέον ένας πολιτικός ή μία κυβέρνηση θα ξέπεφε στην δυσμένεια εάν αποκάλυπτε το μυστικό της κυριαρχίας και ανοικτά διακήρυττε ότι όλα θα έπρεπε να θυσιαστούν στο βωμό της οικονομίας, του ανταγωνισμού της εθνικής οικονομίας.

Το κόμπλεξ ενοχών του προπατορικού αμαρτήματος της αστικής τάξης (που επέβαλλε το κοινωνικό της σύστημα στο όνομα του λαού και της κοινωνικής ισότητας – «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφότητα») οδήγησε την τελευταία στο να κρύψει το γεγονός ότι αυτό το σύστημα θυσιάζει ανθρώπινα όντα στο βωμό του χρήματος. Οι πολιτικοί έκρυβαν αυτό που κινικοί και διαφανείς αστοί οικονομολόγοι (όπως ο Ντέιβιντ Ρικάρντο) ανακάλυπταν και έγραφαν στα επιστημονικά έργα τους. Πολιτικοί, ιδεολόγοι και κυβερνήτες ανάλαβαν το καθήκον να κρατήσουν το «μυστικό» εντός του κύκλου των «μυημένων». Σήμερα, αντιθέτως, το ανακηρύσσουν παντού: το μόνο πράγμα που έχει σημασία είναι η κινητήρια δύναμη του κέρδους, η ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και αν οι άνθρωποι πρέπει να λιμοκτονήσουν για αυτό, τότε αυτό είναι απλά ένα αναγκαίο κακό. Κάθε πολιτικός προσπαθεί να επιδείξει περήφανα τις επιχειρηματικές του ικανότητες, απαιτώντας από τον πληθυσμό να δουλέψει πιο σκληρά και να κερδίζει λιγότερα.

Η καταστροφή ανθρώπων και της αλληλεγγύης μεταξύ ανθρώπων έχει φτάσει σε παρανοϊκά επίπεδα: έχει γίνει κανονικό, λογικό και φυσικό οι άνθρωποι να πρέπει λιμοκτονούν για να κάνουμε τις επιχειρήσεις κερδοφόρες. Με τον ίδιο τρόπο που μας συμβουλεύουν να πάρουμε μαζί μας ομπρέλα όταν βρέχει, μας λένε ότι εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι, εκατομμύρια ανθρώπινα όντα θα πρέπει να υποφέρουν για το καλό της εθνικής οικονομίας, και ότι ο μόνος τρόπος να ξεφύγουμε από αυτή τη καταστροφή είναι να δουλέψουμε σκληρότερα. Και ως ένας τρόπος να μας αποστερήσουν και τους τελευταίους εναπομείναντες κόκκους ταξικής αλληλεγγύης, μας συνιστούν να κάνουμε μία δωρεά σε μια ΜΚΟ ή να αγοράσουμε αγαθά από το τοπικό γωνιακό μαγαζί και να τους τα δώσουμε ώστε να τα στείλουν στους φτωχούς σε κάποια γωνιά του πλανήτη. Θυσία και ατομική ευημερία είναι στην ημερήσια διάταξη.

Περαιτέρω εξήγηση ή δικαιολογία δεν είναι ιδιαίτερα απαραίτητη – είναι φανερό ότι ο βαθμός του διαχωρισμού, της αλλοτρίωσης από την ανθρώπινη ανάγκη και την ανθρώπινη κοινότητα είναι τόσο υπερβολικός ώστε φαίνεται εντελώς νορμάλ σε όλους ότι ένας πολιτικός μουρμουρίζει μονότονα για ώρες περί οικονομικών στατιστικών, την αναγκαιότητα για θυσίες από τους ανθρώπους και τα οφέλη των επιχειρήσεων. Το συγκεκριμένο, η πραγματικότητα του ανθρώπου, έχει γίνει μία πλήρη αφαίρεση, έτσι ώστε αυτό που φαίνεται ως συγκεκριμένο και πραγματικό για τις άμορφες μάζες των πολιτών-θεατών είναι στην πραγματικότητα μία πλήρης αφαίρεση: η ευημερία της χώρας, το μέλλον της εθνικής οικονομίας. Η φημισμένη επανάσταση στις επικοινωνίες, που στην πραγματικότητα έχει ως αποτέλεσμα τον ανθρώπινο διαχωρισμό σε βαθμό που δεν έχει βιωθεί ποτέ παλαιότερα, είναι ένας αποφασιστικός παράγοντας σε αυτή τη γενικευμένη αφαίρεση του ανθρώπινου είδους. Θα ήταν εντελώς αδύνατο να πείσεις έναν προλετάριο τους προηγούμενους αιώνες ότι δεν ήταν αυτός, οι σύντροφοί του, τα παιδιά του, οι γονείς του, ... δηλαδή η τάξη του, η ανθρωπότητα που είχε σημασία, αλλά μάλλον «τα κριτήρια σύγκλισης της ΕΕ», «το σχέδιο Α ή το σχέδιο Β», τα «οφέλη

στην οικονομία μας από τον τάδε φόρο»,... και αυτή η αφαίρεση έχει μεγαλύτερο δικαίωμα να υπάρξει από ότι ο άνθρωπος με σάρκα και οστά. Γι' αυτό όποιος προλετάριος δρα σύμφωνα με τις ανάγκες του και τις ανάγκες της τάξης του συνωμοτεί ενάντια στην καθεστηκυία δημοκρατική τάξη πραγμάτων.

Είναι πέρα από το πλαίσιο αυτού του κειμένου να συζητήσει ως πιο βαθμό αυτή η κατάσταση σηματοδοτεί τα αντικειμενικά και ιστορικά όρια όλου του αστικού κοινωνικού συστήματος, δεδομένου ότι η κυρίαρχη τάξη δεν είναι πλέον ικανή να προσφέρει κανένα ζωτικό σχέδιο για το ανθρώπινο είδος ή, αντιθέτως, εάν η παρούσα κατάσταση αποκαλύπτει ότι αυτό το σύστημα μπορεί να συνεχίσει να επιβάλλει οποιαδήποτε είδος θυσίας, δεδομένου ότι το προλεταριάτο δεν είναι ικανό να αναδομηθεί ως τάξη, ως μία ιστορική δύναμη αυτή την εποχή της ιστορίας. Σε κάθε περίπτωση, πιστεύουμε ότι αυτές οι δύο πραγματικότητες χαρακτηρίζουν την παρούσα διεθνή κατάσταση, εφόσον η κυρίαρχη τάξη δρα πάντα σαν να μην είχε όρια και το προλεταριάτο μόνο αντιδρά μόνο περιστασιακά και τοπικά, χωρίς να καταφέρνει να συγκροτηθεί σε διεθνή δύναμη. Αυτή η κατάσταση συνεχίζει να καθορίζει ένα σύνολο αντιφατικών χαρακτηριστικών στους αγώνες των τελευταίων χρόνων. (6)

«Κρίση» ή «ανάκαμψη», είναι πάντα το ίδιο παλιό τραγούδι

“Η κρίση έφτασε, πρέπει να σφίξουμε τα ζωνάρια μας”, “η ανάκαμψη είναι εύθραυστη, λίγη ακόμη προσπάθεια”,... “βλέπουμε το φως στο τέλος του τούνελ, τώρα δεν είναι η ώρα να έχουμε απαιτήσεις”, “τα πάμε καλά, αλλά η ανάπτυξη είναι ασθενής”... ακούμε από την αριστερά και την δεξιά αυτού του θεάματος που στοχεύει στην υποταγή μας στην δικτατορία της οικονομίας. Εάν αυτή η καταραμένη οικονομία δεν πάει καλά πρέπει να κάνουμε θυσίες για να την ορθοποδήσουμε, εάν πάει καλά πρέπει να συνεχίζουμε τις προσπάθειες ώστε να μην την αποθαρρύνουμε και να την βελτιώσουμε ακόμη πιο πολύ, εάν αγκομαχάει πρέπει να **κάνουμε περαιτέρω θυσίες** για να την κάνουμε ικανή να ανακάμψει. Αυτή είναι η **εντελώς ξεκάθαρη τάξη πραγμάτων του συστήματος στο οποίο είμαστε υποταγμένοι**. Αυτό που μας λένε είναι “συνεχίστε να κωπηλατείτε, είναι αδύνατο να εγκαταλείψετε αυτή τη γαλέρα”.

Είναι ταυτόσημο με το να πιστεύεις στον Άγιο Βασίλη το να ζεις με την ελπίδα ότι μία κυβέρνηση, ένα πολιτικό κόμμα, ένα συνδικάτο ή ένα κανάλι στην τηλεόραση,.. θα ανακοινώσει ποτέ τα καλά νέα ότι τώρα μπορούμε να εκμεταλλευτούμε την ζωή κατά το δυνατόν χωρίς πλέον να κάνουμε θυσίες, ότι θα ζήσουμε μία καλύτερη ζωή και ακόμη και οι πιο φτωχοί θα είναι προνομιούχοι, με αυξήσεις στους μισθούς και κοινωνική πρόνοια, όλοι μας να δουλεύουμε λιγότερο και να τρώμε περισσότερα.

Σημειώσεις

1. Για να είμαστε πιο ακριβείς, θα έπρεπε να πούμε “η κριτική της οικονομίας στην **θεωρητική** της έκφραση” επειδή αναφερόμαστε στις πρώτες θεωρητικές διατυπώσεις και επεξηγήσεις αυτής της διαδικασίας. Στην πραγματικότητα, η δικτατορία της αξίας αναπτύσσεται από τον καιρό της καταγωγής της ανταλλαγής, της αυτονόμησης της ανταλλακτικής αξίας και της ανάπτυξης του γενικού ισοδύναμου, μέχρι την εγκαθίδρυση της κοινότητας του χρήματος ως την **μόνη και απaráμιλλη** κοινότητα των παραδομένων ανθρώπων: όλο το ανθρώπινο είδος είναι υποταγμένο σε αυτή τη δικτατορία (η πρακτική θα δείξει, ενάντια σε όλες τις ιδεολογίες, μαζί και τις «μαρξιστικές», ότι από εκείνη την ιστορική στιγμή, ανεξάρτητα από τις άμεσες μορφές της παραγωγής, τα ανθρώπινα όντα έχουν γίνει τίποτα άλλο παρά εργατική δύναμη για την αναπαραγωγή του παγκόσμιου κεφαλαίου). Καθώς το προλεταριάτο είναι το πραγματικό αντικείμενο αυτής της δικτατορίας και αντιτίθεται σε αυτήν με έναν ολικό, οντολογικό και ζωτικό τρόπο, η κριτική του για την οικονομία ξεκινάει με την ίδια του την ύπαρξη.
2. Φυσικά, ο καπιταλισμός ακόμη διδάσκει ότι μερικά αφεντικά είναι εκμεταλλευτές (λες και δεν είναι όλα) ή ότι για την δικτατορία, τον πόλεμο και την βαρβαρότητα μπορούμε να κατηγορήσουμε κάποιο τρελό άνθρωπο όπως ο Πινοτσέτ, ο Χίτλερ ή ο Σαντάμ Χουσεΐν.

3. Ο όρος «ξεκάθαρος» δεν πρέπει να κατανοηθεί με την δημοκρατική έννοια της λέξης, που θα σήμαινε ότι η πλειοψηφία των προλετάρων θα εντόπιζε ξεκάθαρα τον εχθρό της εντός αυτών των κινημάτων, αλλά με την έννοια ότι η κοινωνική πρακτική όλων των μεταρρυθμίσεων αντιτίθεται αντικειμενικά στα ιστορικά και κοινωνικά συμφέροντα του προλεταριάτου ως όλου, με την έννοια ότι κάθε μεταρρύθμιση αναπαράγει και διατηρεί την εμπορική κοινωνία, την ρίζα κάθε κακού. Μόνο μία περισσότερο ή λιγότερο οργανωμένη μειοψηφία, περισσότερο ή λιγότερο συσπειρωμένη σε αυτόνομη δύναμη ανάλογα με την εποχή, μπορεί ανοικτά και αποκάλυπτα να τις αποκηρύξει. Είναι προφανές ότι η επιβεβαίωση του επαναστατικού προγράμματος, το αποτέλεσμα του γενικού ανταγωνισμού όλου του προλεταριάτου ενάντια στην καπιταλιστική κοινωνία, μπορεί να κρυσταλλωθεί συνειδητά μόνο από μία μειοψηφία προλετάρων· το να προσποιούμαστε το αντίθετο θα ήταν ισοδύναμο με το να δουλεύουμε προς την διάλυση της τάξης, σαμποτάροντας την ιστορική δράση της συγκρότησης του προλεταριάτου ως κόμμα.
4. Δεν εννοούμε ότι μέχρι τότε η ολική επανάσταση ήταν μία ουτοπία, αλλά μέχρι τότε τα προγράμματα, τα κοινωνικά σχέδια προερχόντουσαν από τις ιδέες και τις επιθυμίες των επαναστατών και ήταν αναμειγμένα με τον εξαγνισμό του κόσμου εκείνης της εποχής. Επομένως, παρόλο που οι πράξεις των επαναστατών ερχόντουσαν σε ολική αντίθεση με αυτές των ρεφορμιστών, τα σχέδιά τους δεν εξέφραζαν το ίδιο επίπεδο ρήξης και ανταγωνισμού. Για παράδειγμα, αναφερόμαστε σε όλο αυτό που ονομάστηκε «ουτοπικός σοσιαλισμός και κομμουνισμός» όπου επαναστατικές επιβεβαιώσεις συνυπήρξαν με μικρές μεταρρυθμίσεις του αστικού κόσμου.
5. Ο καλύτερος τρόπος να αναπτύξουμε αυτά τα σημεία βρίσκεται στην ανάλυση της εμπειρίας του προλεταριάτου στις επαναστατικές του προσπάθειες, πιο συγκεκριμένα στην ανάλυση των αιτιών της ήττας του. Με αυτή την έννοια, συνεχίζουμε την θεμελιώδη προγραμματική εργασία πάνω στην παγκόσμια επαναστατική περίοδο 1917-1923, όπως στις επαναστατικές προσπάθειες στο Μεξικό στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και στην Ισπανία την δεκαετία του 1930.
6. Πάνω σε αυτό το ζήτημα, μπορείτε να διαβάσετε το κείμενο «Γενικά χαρακτηριστικά των αγώνων της τρέχουσας περιόδου», στο Communism No9 (αγγλικά) στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://gci-icg.org>

Το χρήμα εξευτελίζει όλους τους θεούς του ανθρώπου και τους μετατρέπει σε εμπόρευμα. Το χρήμα είναι η αποξενωμένη από τον άνθρωπο ουσία της εργασίας του και της ύπαρξής του, κι αυτή η ουσία τον εξουσιάζει και αυτός την προσκυνά.

Κ. Μαρξ – Το εβραϊκό ζήτημα

ΠΕΡΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αστική ρητορική

Όσο περισσότερο η κοινωνία παρακμάζει τόσο περισσότερο εγκωμιάζει την εργασία διαμέσου των μέσων της(1). Δεν είναι, στην πραγματικότητα, καθόλου σπάνιο να δούμε τους αρχηγούς του κράτους, τους συνδικαλιστές... να αφιερώνουν πολλές από τις ανοησίες τους για το θέμα της εργασίας. Μας εξηγούν ότι “η εργασία είναι απαραίτητη”, ότι “πρέπει να χτίσουμε ένα εργατικό έθνος”, ότι “δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς εργασία”, ότι “χρειάζεται να γίνει αύξηση στην παραγωγικότητα”, “να ανοικοδομηθεί η χώρα (ή να καταστεί ανταγωνιστικότερη...)”, κ.λπ.

Γενικά, είναι συνήθως εκείνοι που δεν εργάζονται που λένε αυτού του είδους τα πράγματα. Καταρχήν επειδή, σε γενικές γραμμές, οι κοινωνικοί κανόνες απαγορεύουν τον αυτοεκθειασμό. Αφετέρου, εάν αυτά επρόκειτο να ειπωθούν από έναν εργάτη θα ήταν ισοδύναμο με το να θέλει να δημιουργήσει και να τελειοποιήσει το όργανο των βασανιστηρίων (η εργασία είναι βασανιστήριο!) που ο βασανιστής του τού επιβάλλει. Τέλος, αυτού του είδους τα λόγια ανταποκρίνονται στην ανάγκη του κεφαλαίου να διατηρηθούν οι προλετάριοι ως απλοί εργάτες(2), να υπάρχουν για να δουλεύουν, να ξερνάνε υπεραξία και να αφιερώνουν το υπόλοιπο “της ζωής τους” στην ανασυγκρότηση της εργατικής τους δύναμης... προκειμένου να συνεχίσουν να δουλεύουν.

Πέρα από το μεμονωμένο ομιλητή, η ομιλία γύρω από το “ζήτω η εργασία” διατηρείται από το κεφάλαιο, αυτό το κοινωνικό τέρας, το μόνο αληθινό υποκείμενο αυτής της κοινωνίας. Πράγματι, το κεφάλαιο δεν είναι μόνο αυτοαξιοποιούμενη αξία, μια κοινωνική σχέση της εκμετάλλευσης της μισθωτής εργασίας: σαν αξία σε εξέλιξη έχει υπάγει τον άνθρωπο και τον έχει μετατρέψει σε εκτελεστή των συμφερόντων του. Κατ' αυτό τον τρόπο, το κεφάλαιο μετασχηματίζεται στο ανώτατο υποκείμενο της κοινωνίας, μετασχηματίζοντας ταυτόχρονα τους εκτελεστές του σε απλές μαριονέτες(3).

Όταν οποιοδήποτε αφεντικό, οποιοσδήποτε Μπ. Ομπάμα, οποιοσδήποτε Πούτιν, οποιοσδήποτε διευθυντής επιχείρησης ή ηγέτης συνδικάτου λέει αυτά τα πράγματα ανταποκρίνεται εξ ολοκλήρου στα συμφέροντα του. Το κεφάλαιο μιλά, δηλαδή, διά του στόματός του.

“Δουλέψτε”, “Αυξήστε το ρυθμό της εργασίας σας”, “Η εργασία απελευθερώνει”(4), “Ζήτω οι ήρωες της δουλειάς”, είναι όλα συνθήματα που αποτελούν τα πραγματικά και πλήρη συμφέροντα της κοινωνικής τάξης που ζει από τον εκβιασμό της υπεραξίας και έχει οργανωθεί σε “εθνικά”, “σοσιαλιστικά” ή “λαϊκά” κράτη... Η συμμετοχή της στην υπεραξία συσχετίζεται άμεσα με τη δυνατότητά της να διαχειριστεί το κεφάλαιο ή, κάτι που σημαίνει το ίδιο πράγμα, με την ικανότητά της να ελέγξει την εργατική τάξη. Αυτό που συμπεραίνουμε είναι ότι οι καλύτεροι καπιταλιστές είναι εκείνοι που μπορούν καλύτερα να εγγυηθούν την αναπαραγωγή της μισθωτής εργασίας. Οι πραγματικοί ιδιοκτήτες των παραγωγικών δυνάμεων (η αστική τάξη) αποφασίζουν σχετικά με τη χρήση τους οικονομικά και οι ικανότεροι μεταξύ τους είναι εκείνοι που πετυχαίνουν να κάνουν το μισθωτό σκλάβο να αισθάνεται ικανοποιημένος με τη σκλαβιά του.

Ο χρήσιμος ηλίθιος

Μερικοί άνθρωποι ισχυρίζονται ότι η πραγματικότητα είναι διαφορετική όταν αυτά λέγονται από ένα μισθωτό σκλάβο, έναν εργάτη. Τίποτα δεν θα μπορούσε να είναι πιο μακριά από την αλήθεια. Όταν ένας φτωχός και δυστυχής εργάτης επευφημεί την εργασία προδίδει την τάξη του, αρνούμενος τα άμεσα και ιστορικά συμφέροντα της τελευταίας και, κατά συνέπεια, γίνεται αδύνατο να συγκροτηθεί σε προλεταριακή τάξη ενάντια στο κεφάλαιο. Για να κυριολεκτήσουμε, είναι ένας χρήσιμος ηλίθιος(5) που συνεχίζει να συντηρεί και να αναπτύσσει την εργασία και που, άσχετα από τις προθέσεις του, συμβάλλει αντικειμενικά στην ανάπτυξη και την ενδυνάμωση της εκμετάλλευσης του συνόλου του προλεταριάτου.

Είναι ακόμα σημαντικότερο για το κεφάλαιο να υπάρχει ένας εργάτης που εξυμνεί την αρετή της εργασίας, επειδή, ως ηλίθιος, είναι ακόμα πιο χρήσιμος ώστε να πείσει τους άλλους εργάτες να παραδοθούν στην εργασία και την εκμετάλλευση. Από την άποψη της ταξικής πάλης, η θέση του είναι, χωρίς αμφιβολία, με την πλευρά

του κεφαλαίου. Δρώντας αντικειμενικά για μια αύξηση στη σχέση μεταξύ της υπεραξίας και του μεταβλητού κεφαλαίου (τοποθετώντας έτσι τον εαυτό του ενάντια στα **άμεσα συμφέροντα** της εργατικής τάξης για την πάλι ενάντια στο ποσοστό εκμετάλλευσης)(6) υπερασπίζει συνολικά την αλλοτριωμένη εργασία, το ίδιο το θεμέλιο αυτής της κοινωνίας της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο και με αυτό τον τρόπο, τοποθετείται ενάντια στα **ιστορικά συμφέροντα** του προλεταριάτου.

Αυτή η αγόρευση παραμένει ουσιαστικά αστική, όχι μόνο επειδή εξυπηρετεί το κεφάλαιο, αλλά και επειδή δημιουργείται από το κεφάλαιο, παρότι προέρχεται από το στόμα ενός μεσάζοντα.

Στη διαδικασία της παγκόσμιας εκβιομηχάνισής του, στην κατασκευή του χαρακτηριστικού πλούτου και της φτώχειας του, το κεφάλαιο το ίδιο αναπτύσσει όλο και περισσότερο τα τεχνικά μέσα για να κάνει τους σκλάβους του να δουλεύουν, για να τους κάνει ικανούς να αυξήσουν την παραγωγή τους, να αφήσουν τις ζωές τους σε πράγματα που είναι εν τέλει, μη-ιδιοκτησία τους, ένας αλλοτριωμένος κόσμος πραγμάτων που τους αντιτίθεται, τους εκμεταλλεύεται και τους καταπιέζει.

Νέες μέθοδοι, νέες μηχανές, λειτουργική μουσική, η αναρρίχηση στην κομματική κλίμακα, συνδικαλιστικές και πολιτικές ομιλίες, ο έλεγχος του χρόνου και της μετακίνησης, η προώθηση εντός του συνδικάτου, το “ζήτω η εργασία” (ακόμα κι αν δηλώνεται από τους εργάτες τους ίδιους)... όλα δηλώνουν: όλα για την εντεινόμενη και βελτιωμένη εκμετάλλευση.

Το κεφάλαιο έχει τελειοποιήσει τον εαυτό του και τις μεθόδους του για την ένταση της εκμετάλλευσης. Για αυτόν τον λόγο, δεν υπάρχει τίποτα πιο χρήσιμο από ένα εργάτη που φωνάζει “Ας δουλέψουμε!”. Με αυτό τον τρόπο, ο εργάτης αποκαλύπτει ότι δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα «υποζύγιο», ένα υποχείριο που χρησιμοποιεί τη ζωώδη, γενική, αδιάφορη, αφηρημένη ενέργεια η οποία μετασχηματίζεται σε μια καταπιεστική δύναμη, στο κεφάλαιο, το οποίο απαιτεί πάλι φρέσκο αίμα από αυτό το ίδιο υποχείριο για να δημιουργήσει περισσότερο κεφάλαιο. Αυτή η διαδικασία απαιτεί ακόμη περισσότερη εργασία, περισσότερη μυϊκή προσπάθεια και στη συνέχεια, αυτό το νέο κεφάλαιο χρειάζεται να τραφεί με το αίμα της ζωής προκειμένου να γίνει ακόμη περισσότερο κεφάλαιο, εντεινώντας την προσπάθεια των πιονιών του. Είναι αδύνατο να ανανεώνεται το κεφάλαιο ασταμάτητα χωρίς αναγκαστικά να σκοτώσει προλεταρίους στην δουλειά. Το κεφάλαιο μπορεί να υπάρχει και να παραμένει σταθερό μόνο μετατρέπόμενο συνεχώς σε περισσότερο κεφάλαιο. Όπως η διευρυμένη αναπαραγωγή της εκμετάλλευσης της εργασίας είναι επείγουσα ανάγκη για το κεφάλαιο και για την ύπαρξη της νεκρής εργασίας του, για να γίνει περισσότερο κεφάλαιο πρέπει να σκοτώσει εκ νέου ζωντανή εργασία. Αυτό είναι που το κινεί. Πρέπει να συσσωρεύσει ανθρώπινα πτώματα και βουνά αντικειμένων χωρίς άλλη χρήση από την καταστροφή, η οποία είναι, μετά από όλα αυτά, απλά ένας διπλός τρόπος συγκέντρωσης νεκρής εργασίας. Το κεφάλαιο δε μπορεί να κάνει τίποτα άλλο από το να γίνει περισσότερο κεφάλαιο με τη χρησιμοποίηση της εργασίας, με τη συσσώρευση της ως νεκρή εργασία, και, ειδικότερα, με τη χρησιμοποίηση των χρήσιμων ηλιθίων που τη λατρεύουν φωνάζοντας “ζήτω η εργασία!”... Ο μόνος τρόπος με τον οποίο αυτός ο καταραμένος κύκλος μπορεί να τελειώσει είναι διά της δικτατορίας ενάντια στο κεφάλαιο και της κοινωνίας της μισθωτής σκλαβιάς.

Ο αγώνας κατά της εργασίας

Ο εκμεταλλεόμενος, υποβληθείς στην εργασία με τη βία, έχει εξεγερθεί ενάντια της και ενάντια στους όρους της πραγματοποίησής της από αμνημονεύτων χρόνων. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας κανένας δεν έχει εργαστεί επειδή ήθελε να εργαστεί, αλλά επειδή είναι υποχρεωμένος, είτε από το μαστίγιο, από τη θρησκεία, από το αίμα και την φωτιά ή/και επειδή είναι βίαια χωρισμένος από την ιδιοκτησία των μέσων της ζωής του (βασικά το ίδιο πράγμα). Όλοι οι εκμεταλλεμένοι, είτε ήταν σκλάβοι, δουλοπάροικοι, γηγενείς άνθρωποι που υποτίθεται ότι “ανακαλύφθηκαν” ή σύγχρονοι προλετάριοι... έχουν αγωνιστεί ακούραστα κατά της εργασίας. Οι επαναστάσεις, οι κοπάνες, οι μερικές ή γενικές εξεγέρσεις είχαν πάντα άμεσα συνδεδεμένες αιτίες:

- **αγώνας να βελτιωθεί η ποιότητα των μέσων της ζωής και να καταληφθεί ένα λιγότερο άθλιο μέρος του κοινωνικού προϊόντος**
- **αγώνας κατά του ρυθμού και της έντασης της εργασίας**

- αγώνας κατά της επιμήκυνσης της εργάσιμης ημέρας και για τη μείωσή της
- αγώνας κατά της εκμετάλλευσης για να χτιστεί μία άλλου είδους κοινωνία

Όλα αυτά μπορούν να συνοψιστούν ως πάλη για μια καλύτερη ζωή, ή απλά, ως πάλη για την ανθρώπινη ζωή. Είναι πάλη ενάντια σε εκείνες τις κοινωνίες που επιβάλλουν τα βασανιστήρια και την εργασία, πάλη για όσο λιγότερη δουλειά γίνεται (τόσο στο χρονικό διάστημα όσο και στην ένταση), πάλη για την κατάληψη της μέγιστης πιθανής ποσότητας του κοινωνικού προϊόντος.

Αυτές οι απαιτήσεις δεν εγκαταλείφθηκαν με το σχηματισμό και την ανάπτυξη του προλεταριάτου και του ιστορικού κόμματος του(7), αλλά αναπτύχθηκαν και έγιναν ακριβέστερες. Ο κομμουνισμός, ως κίνημα του οργανωμένου προλεταριάτου, αγωνίζεται για τη γενική μείωση της εργασίας στην ελάχιστη έκφρασή της (και στη διάρκεια και στην ένταση) και για την κατάληψη του κοινωνικού προϊόντος από το προλεταριάτο. Εντούτοις, ανοιχτά δηλώνει ότι αυτές οι απαιτήσεις μπορούν πραγματικά και πλήρως να ικανοποιηθούν μόνο από την επαναστατική δικτατορία του προλεταριάτου που θα οδηγήσει τον κόσμο ενάντια σε όλα τις ισχύουσες νόρμες (δικτατορία ενάντια στην ανταλλακτική αξία) σύμφωνα με τις ανάγκες μιας αναπτυσσόμενης ανθρωπότητας. Ενάντια σε όλους τους αστικούς σοσιαλισμούς που υποστηρίζουν ότι η εργασία είναι έμφυτη στα ανθρώπινα όντα και αντιλαμβάνονται το σοσιαλισμό ως απλή διαδικασία που παίρνει τα αγαθά από τους “πλουσίους” και τα διανέμει μεταξύ των “φτωχών”, ο κομμουνισμός καθιερώνει όχι μόνο την ανάγκη να επαναστατικοποιηθεί η διανομή (τελικά, μόνο μια συνέπεια που συνδέεται αξεχώριστα με την παραγωγή), αλλά και **να καταστραφούν τα ίδια τα θεμέλια του τρόπου παραγωγής**. Κατά συνέπεια ανατρέπει πλήρως τον ίδιο τον στόχο της παραγωγής, έτσι ώστε να μην καθορίζεται πλέον από το ποσοστό κέρδους αλλά από τη βελτίωση της ζωής, προκειμένου να χαλαρώσει την εργασία και έτσι να δουλεύουμε λιγότερο. Αυτό υπονοεί την εξαφάνιση των χρημάτων, της εμποροκρατίας, και της μισθωτής εργασίας. Μόνο αυτή η καταστροφή μπορεί να δημιουργήσει τη βάση επάνω στην οποία η εργασία δεν θα είναι πλέον εργασία, έτσι ώστε η παραγωγική δραστηριότητα γενικά να μπορεί να επανενταχθεί στην ίδια την ζωή του ανθρώπου.

Η ανάπτυξη του καπιταλισμού είναι η ταυτόχρονη και αντιφατική ανάπτυξη της αστικής τάξης και της αντεπανάστασης από τη μια πλευρά και του προλεταριάτου και του προγράμματος του από την άλλη. Ο αγώνας κατά της εργασίας, για την κατάληψη του κοινωνικού προϊόντος, για την επανάσταση, παράγεται από το κεφάλαιο, παράγοντας συγχρόνως την ανάπτυξη και την ενίσχυση της αντίδρασης. Κάθε μείωση του χρόνου εργασίας έχει αντισταθμιστεί από τις αυξήσεις στην παραγωγικότητα της εργασίας και μέσω της μεγαλύτερης έντασης: στο εργαστήριο, το εργοστάσιο, στη γραμμή συναρμολόγησης, με τον Τεϋλορισμό... και με τις “νέες μεθόδους στη διαχείριση εργασίας”. Η ανάπτυξη των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων και των εργατικών κομμάτων, του αστικού συνδικαλισμού, του εργατισμού και πιο πρόσφατα του σταλινισμού, του εθνικό-σοσιαλισμού, του λαϊκισμού (σε όλες τις παραλλαγές του, συμπεριλαμβανομένου του Περονισμού, του Καστριισμού...) ήταν ταυτόχρονη και σε τέλεια συμφωνία με αυτήν την διαδικασία. Το σύνολο των αστικών δυνάμεων και κομμάτων παίρνουν τη λατρεία της εργασίας ως **ιδεολογικό κέντρο των εκστρατειών τους** προκειμένου να αναχαιτίσουν τους εργάτες και να τους έχουν έτσι στην υπηρεσία τους.

Η ανάπτυξη των κομμάτων της εργασίας

Η λατρεία της εργασίας από την αστική τάξη συγκροτήθηκε σε κόμμα από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και μετά. Μέχρι τότε τα αστικά κόμματα για τους εργάτες αποκαλούνταν απλά “λαϊκά”, αλλά από τότε και έπειτα, τα αστικά ρεύματα τα ικανότερα στο να αναχαιτίζουν τους εργάτες αυτοαποκαλούνταν “σοσιαλιστικά κόμματα”, “εργατικά κόμματα”, “σοσιαλδημοκρατικά κόμματα”...

Το κόμμα του Λασσάλ, η γερμανική σοσιαλδημοκρατία και, αργότερα, όλη η διεθνής σοσιαλδημοκρατία, ήταν κλασικά παραδείγματα αστικών κομμάτων (στο πρόγραμμά τους, τη ζωή τους, τις ενέργειές τους...). Αυτά τα κόμματα αποτελούνταν πρώτιστα από εργάτες και έκαναν τη λατρεία της εργασίας και των εργατών το θεμελιώδες σημείο του προγράμματός τους. Η αστική ιδεολογία της εργασίας ως πηγή όλου του πλούτου(8) ήταν και το επίκεντρο της θεωρίας και ο στόχος του κόμματος και του σοσιαλισμού. Η “απελευθέρωση της εργασίας” δηλώθηκε ως σύνθημα, που συνοδεύθηκε πάντα από άλλα όπως “για τη συγκρότηση ενός ελεύθερου

και λαϊκού κράτους”(9). Με τον ίδιο τρόπο που όσο πιο πολύ το κράτος ελευθερώνει τον εαυτό του, τόσο πιο πολύ καταπιέζει την κοινωνία των πολιτών, η απελευθέρωση της εργασίας μπορεί μόνο να δηλώσει την οχύρωση του καπιταλισμού(10).

Μετά από το θάνατο του Μαρξ, η σοσιαλδημοκρατία προσπάθησε να γίνει “μαρξιστική”, χωρίς να αλλάξει βασικά το Λασσαλικό πρόγραμμα της (λατρεία της εργασίας). Κατέστειλε και πλαστογράφησε οτιδήποτε ανατρεπτικό και επαναστατικό στη δουλειά του Μαρξ, δημιουργώντας κατά συνέπεια αυτό που κλήθηκε (και είναι ακόμα και σήμερα) “μαρξισμός” – η πιο απεχθής λατρεία της εργασίας και των εργατών που υπάρχει.

Σιγά-σιγά, τα πράγματα στα οποία η εργασία του Μαρξ αναφερόταν ως καταστρεπτικά, όπως **η ύπαρξη του εργάτη και της εργασίας**, και που είχαν καταγγελθεί ως η πυραμίδα της αποκτήνωσης, της απανθρωπιάς, της δουλοπρέπειας... έγιναν μια αναγκαιότητα, μια τιμή για “τους μαρξιστές” σε όλη την υδρόγειο. Στο όνομα των εργατών, αυτά τα εργατικά κόμματα έκαναν την προπαγάνδα ότι η εργασία είναι συνώνυμη με την ανθρώπινη πραγματοποίηση (“η εργασία κάνει τον άνθρωπο ελεύθερο”). Υπάρχει μόνο ένα σύντομο βήμα από αυτό ως τα στρατόπεδα εργασίας του Χίτλερ και του Στάλιν.

Και αυτό το βήμα έγινε εύκολα μετά από την ήττα της διεθνούς επανάστασης του 1917-'23. Στην Ρωσία την ίδια, ένας πραγματικός στρατός εργασίας παγιώθηκε δεδομένου ότι η αντεπανάσταση επέβαλε την εκκαθάριση του επαναστατικού προλεταριάτου και της κομμουνιστικής πρωτοπορίας του. Βάσει της σοσιαλδημοκρατικής θεωρίας που υπεράσπισε ο Λένιν σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη του καπιταλισμού είναι μια πραγματική πρόοδος προς την επανάσταση, όλα υπήχθησαν στην κεφαλαιοκρατική παραγωγή, στην μισθωτή εργασία. Εντούτοις, το εθνικό

καπιταλιστικό κράτος απαιτεί την ανταγωνιστικότητα και έγινε απαραίτητο να εφαρμοστούν οι πιο σύγχρονες μέθοδοι για την εκμετάλλευση των εργατών. Ο Τεϋλορισμός(11) που καταγγέλθηκε από το Λένιν πριν από την εξέγερση ως “η σκλαβιά του ανθρώπου από τη μηχανή”, κατέληξε να θεωρείται από το Λένιν ως διοικητή του κεφαλαίου και του κράτους, ως πανάκεια. Κατά συνέπεια, ένας φυλακισμένος της σοσιαλδημοκρατικής ιδεολογίας, δεν θεώρησε την αύξηση της έντασης της εργασίας ως την πιο αντικομμουνιστική αντιληπτή πράξη, αλλά τόσο ουδέτερη, εξίσου ικανή να υπηρετήσει τον σοσιαλισμό όσο και στον καπιταλισμό(12).

Αυτό το αριστούργημα της υποταγής στην εργασία σε έναν αναγκαστικό ρυθμό, που έφθασε σε παρανοϊκά επίπεδα στη Ρωσία, κατευθύνθηκε από τους μεγάλους ηγέτες του μπολσεβικισμού – τον Λένιν, τον Ζηνοβιέβ, τον Τρότσκι, τον Στάλιν... Παρουσιάστηκαν ως οι πιο αιμοδιψείς στην εφαρμογή των νέων ρυθμών και των μεθόδων που ο καπιταλισμός χρειαζόταν για την αναδιοργάνωσή του στη Ρωσία: ο Ζηνοβιέβ μετατράπηκε σε ένα αιμοδιψές σκυλί στο Πέτρογκραντ, οργανώνοντας την ανοικτή καταστολή οποιασδήποτε πάλης ενάντια στην εργασία και το κράτος. Ο Τρότσκι ήταν ο σημαιοφόρος της στρατιωτικοποίησης της εργασίας, της δημιουργίας των αναγκαστικών στρατοπέδων εργασίας και ήταν ο ηγέτης των δυνάμεων καταστολής κατά τη διάρκεια των αποφασιστικών στιγμών... Τελικά ο Στάλιν (που κατηγορείται αργότερα για όλα!) έφερε αυτήν τη δουλειά στο υψηλότερο σημείο της με τα στρατόπεδα εργασίας, από τα οποία πέρασαν περισσότεροι από 15.000.000 εργάτες. Και για να αντιπροσωπεύσουν την ηγεσία μιας κοινωνίας στην οποία το κεφάλαιο εκκαθάρισε όλες τις μορφές πάλης ενάντια στην εκμετάλλευση, για πρώτη φορά (και ταυτόχρονα με τη Γερμανία, την Ιταλία, κ.λπ....) “η εργασία” και ειδικά “η εργασία με έναν υποδειγματικό ρυθμό”

μετασχηματίστηκε, μαζί με το Στάλιν τον ίδιο, σε ένα είδωλο, ένα Θεό, ένα ιερό και απλησίαστο κτήνος. Ήταν το απαίσιο βασίλειο του Σταχάνοφ(13).

Σταλινισμός, Ναζισμός, Καστρισμός

Ο καπιταλισμός και η κοινή γνώμη του κρύβουν τις αποφασιστικές αντιφάσεις (κομμουνισμός - καπιταλισμός) και, στη θέση τους, παρουσιάζουν ένα σύνολο ψεύτικων αντιφάσεων (όπως το “φασισμός - αντιφασισμός”) που καταγγέλλουμε τακτικά. Παρά το γεγονός ότι τα διάφορα μέρη της αστικής τάξης υψώνουν διαφορετικές σημαίες κατά τη διάρκεια του ιμπεριαλιστικού καπιταλιστικού πολέμου (που είναι μόνο η επέκταση της ανταγωνιστικότητας), το πρόγραμμά τους είναι ουσιαστικά το ίδιο. Ο φασισμός και ο αντιφασισμός αντιπροσωπεύουν το ίδιο είδος κοινωνίας: τον καπιταλισμό ή, ακριβέστερα, τον καπιταλισμό που μεταρρυθμίζεται μετά από το σημαντικότερο επαναστατικό κύμα στην ιστορία του προλεταριάτου, επιβάλλοντας τη μεγαλύτερη και εντυπωσιακότερη αντεπανάσταση, την πραγματικότητα της οποίας υποφέρουμε σήμερα.

Αντίθετα με αυτό που θέλουν να πιστέψουμε, το καθεστώς του Στάλιν, όπως ο εθνικός σοσιαλισμός, είχε ακριβώς το ίδιο πρόγραμμα και το όπως ο εθνικός-σοσιαλισμός του Χίτλερ, όχι σύμφωνα με το εάν ή όχι περιόδους εθνικής ή διεθνούς θεμελιωδώς επειδή βάσιαν τη ένα **εθνικό έργο του σοσιαλισμού. Η εργασία**, σε ένα **κόμμα της εργασίας**. διαφορές στις ομιλίες τους. Ο Χίτλερ εξουσία στην υπεράσπιση ενός αγωνιζόταν “κατά του διεθνούς τοκογλυφικού κεφαλαίου(14), ενάντια πλουτοκρατία και για έναν αληθινό έθνους”. Ο Στάλιν προτίμησε να πει μια χώρα) αγωνιζόταν κατά των και υπέρ της “λαϊκής δημοκρατίας”. Στάλιν συγκεντρώθηκε ακριβώς όπως προσπάθεια στην εργασία, στη βαριά στην υποδομή των επικοινωνιών, την κατασκευή “για τον εργαζόμενο λαό”.

αυτά τα καθεστώτα ήταν οι Υπηρεσίες Εργασίας, τα στρατόπεδα εργασίας, η λατρεία της εργασίας, και η **υποχρέωση για δουλειά, παρουσιασμένη ως τιμή:**

“Η υποχρεωτική υπηρεσία εργασίας οφείλει να είναι μια τιμή για τη νεολαία και μια υπηρεσία που προτείνεται για το λαό. Δεν πρέπει ούτε να παρέχει το οικονομικό εργατικό δυναμικό στην ιδιωτική βιομηχανία ούτε να μετατραπεί σε μια επιχείρηση που ανταγωνίζεται με το κράτος. Πρέπει να παρέχει έναν στρατό εργατών που θα αναλάβουν επιτυχώς τα δημόσια έργα για οικονομικούς, πολιτιστικούς, και περισσότερο, εθνικούς πολιτικούς στόχους.”(15)

Σήμερα αντιμετωπίζοντας μια κατάσταση στην οποία κάθε καθεστώς απαιτεί περισσότερη εργασία ταυτόχρονα με λιγότερη τροφή “στο όνομα των εργατών” (ειδικά σε μέρη όπου ένα κόμμα του εθνικού σοσιαλισμού, ένα κόμμα της εργασίας(16) είναι στην κεφαλή του κράτους, όπως στην Κούβα παραδείγματος χάριν) είναι πολύ σημαντικό να καταστεί σαφές ότι δεν υπάρχει τίποτα βασικά αυθεντικό σε αυτήν την πολιτική έναντι των προκατόχων, του σταλινισμού και του ναζισμού. Γι’ αυτό πρέπει να υπογραμμίσουμε τον τελευταίο,

αναμφισβήτητα λιγότερο γνωστό από τους άλλους. Ο ναζισμός δεν είναι μόνο ένα παράδειγμα ενός κόμματος της εργασίας μεταξύ των άλλων. Είναι, χωρίς αμφιβολία, το πιο τελειοποιημένο του είδους του, το οποίο οι ντροπιασμένοι διάδοχοι του (επειδή δεν το παραδέχονται) μπορούν να κάνουν λίγα περισσότερα από το να το μιμηθούν (είτε το ξέρουν είτε όχι).

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει τίποτα αυθεντικό στις εργασίες και τις ομιλίες του Φιντέλ Κάστρο ούτε και όταν βεβαιώνει ότι το κόμμα του αντιπροσωπεύει την πάλη των χειρώνάκτων και των διανοούμενων παραγωγών ενάντια στην αστική τάξη, ούτε στους ισχυρισμούς του ότι η πρόσβαση που έχουν οι εργάτες στην εξουσία (αντιπροσωπευόμενοι, φυσικά, από το σοσιαλιστικό κόμμα) τους έχει δώσει τη δυνατότητα διαχείρισης των υποθέσεων του κράτους.

“Η πολιτική αστική τάξη έχει αποβληθεί από το πολιτικό πεδίο. Στη θέση της, προωθήθηκαν οι χειρώνακτες και διανοούμενοι παραγωγοί, οι δυνάμεις της εργασίας (Arbeitertum), για να αρχίσουν την ιστορική αποστολή τους. Δεν είναι απλά ένα θέμα μισθών και ωρών - αν και δεν πρέπει να αποτύχουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι αυτές οι απαιτήσεις είναι ουσιαστικές, ίσως οι μόνες πιο σημαντικές εκδηλώσεις της σοσιαλιστικής θέλησης. Σημαντικότερη είναι η ενσωμάτωση ενός ισχυρού, υπεύθυνου κοινωνικού σώματος στις υποθέσεις του κράτους, ίσως πράγματι ακόμη και αναλαμβάνοντας τον κυρίαρχο ρόλο στο πολιτικό μέλλον της πατρικής γης μας.”

Αυτή δεν είναι μια ομιλία του Φιντέλ Κάστρο, αλλά του διάσημου ναζιστή Γκέμπελς που, με τόσο πολύ κυνισμό όπως ο άλλος, δεν φοβάται να προσθέσει:

“Δεν είμαστε φιλανθρωπικό ίδρυμα αλλά ένα σοσιαλιστικό κόμμα επαναστατών”(17).

Σε ότι ακολουθεί αναφερόμαστε σχεδόν αποκλειστικά στους Ναζί. Δεν είναι απαραίτητο να γίνει ένας ρητός παραλληλισμός με κάθε παράδειγμα μέσω των αποσπασμάτων και των αναφορών στις “πραγματοποιήσεις” των σοσιαλιστών. Κάθε αναγνώστης πρέπει να είναι σε θέση να βρει στο περιβάλλον του κάποιους τέτοιους σοσιαλιστές και Καστριστές που έχουν προσπαθήσει να μιμηθούν τους Ναζί τις προηγούμενες πέντε δεκαετίες.

Όλη η προπαγάνδα του ναζιστικού καθεστώτος βασίστηκε στα οφέλη, που σύμφωνα με τους Ναζί, οι εργαζόμενοι άνθρωποι θα ελάμβαναν με αυτό το καθεστώς. Υπογράμμισε ειδικά την **πλήρη αποβολή της ανεργίας** που θα αντιτασσόταν στην “παρακμή του διεφθαρμένου καπιταλισμού”. Όταν καταλήφθηκε η Γαλλία, περισσότερα από 6 εκατομμύρια άνεργοι σε μια συστηματική στρατολόγηση “εθελοντών” εργατών οδηγήθηκαν έξω από τη Γερμανία, για να αντισταθμίσει την έλλειψη εργατικού δυναμικού. Στην πραγματικότητα η υποτιθέμενη “αποβολή της ανεργίας” ήταν ούτε λίγο ούτε πολύ μια υποχρέωση για τους άνεργους να εργαστούν, μια γενική κατάσταση που σε όλο τον κόσμο εφαρμόστηκε με διαφορετική επιτυχία από το σύνολο του κεφαλαίου, από το Στάλιν ως το Ρούσβελτ. Ήταν μια γενικευμένη αναγνώριση της ανάγκης για προσφυγή στις πολιτικές των δημόσιων εξόδων (που θεωρητικοποιούνται αργότερα από τον Κέυνς), των σημαντικών κατασκευών, της έντονης στρατιωτικοποίησης της οικονομίας, σε όλο το δρόμο μέχρι τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο. Για το Γερμανό εργάτη, όπως για οποιοδήποτε άλλο εργάτη επάνω στον οποίο επιβάλλεται η καπιταλιστική εργασία όταν ο καπιταλισμός έχει μόνο την ανεργία να προσφέρει, η εργασία τότε πληρώνεται άσχημα, υποβάλλεται σε πειθαρχία, στρατιωτικοποιείται και τον οδηγεί στον πόλεμο και το θάνατο. Εκείνη την εποχή, τα πράγματα παρουσιάστηκαν διαφορετικά. Οι φτωχοί τύποι που πήγαν στα στρατόπεδα(18) μίλαγαν για χαρούμενη φυγή, για να αποδράσουν από την ανεργία και την παρακμή, για να πάνε “να εργαστούν”! Οι Ναζί βάσισαν τις εκστρατείες τους σε “χειροπιαστούς” άθλους, στα **κτήρια για τους εργάτες**, στα σπίτια και τα θέρετρα για τον τουρισμό για τους εργάτες, στην **εξάλειψη του αναλφαβητισμού και στη λαϊκή εκπαίδευση**, κ.λπ... Το γεγονός ότι πολυάριθμοι λατινοαμερικάνοι, ή άλλοι, σοσιαλιστές έχουν ιδιοποιηθεί αυτούς τους στόχους ως το σοσιαλιστικό πρόγραμμα, βοηθάει μόνο να δούμε πώς είναι τα πράγματα.

Το πρόγραμμα του εθνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος ήθελε “να δώσει μια πατρική γη στο Γερμανό εργάτη, να χτίσει την ευεργετική κατοικία με τον αέρα και το φως και τον ήλιο για τη σφριγηλή νεολαία”(19), και η Gramma ή η Barricada(20) της εποχής, αποκαλούμενος λαϊκός παρατηρητής, στόχευε να φέρει τα “συγκεκριμένα”(21) στοιχεία για την οικοδόμηση των σπιτιών και “των σύγχρονων εργατικών γειτονιών”, με τις “νέες εγκαταστάσεις στις εργατικές γειτονιές”, κ.λπ... Στην κανονική στήλη της που τιτλοφορήθηκε “σοσιαλισμός με πράξεις” αυτή η εφημερίδα προσέφερε την κλασική δημαγωγική ανοησία των χρήσιμων ηλιθίων στην

υπηρεσία του κράτους. Ο David Schoenbaum δίνει ένα παράδειγμα του περιεχομένου αυτής της στήλης με τα ακόλουθα(22):

“Ανέφεραν ότι οι υπάλληλοι ενός υφαντικού εργοστασίου στο νότο της Γερμανίας είχαν προσφερθεί εθελοντικά να εργάζονται επιπλέον ώρες και να βάλουν το προϊόν της εργασίας τους σε ένα υποστηριζόμενο από τους ναζί ταμείο για να βοηθήσουν τα θύματα των βιομηχανικών ατυχημάτων... ότι οι αγρότες είχαν προσφέρει στη Νεολαία του Χίτλερ καταλύματα διακοπών για πενήντα χιλιάδες παιδιά και η Εθνική οργάνωση Σοσιαλιστών Γυναικών του Μανχάιμ είχε συνεισφέρει εκατόσια επιπλέον... Οι δημοτικοί υπάλληλοι της Δρέσδης είχαν δημιουργήσει ταμεία για να χρηματοδοτήσουν μια μοίρα πέντε αεροπλάνων για τον Sax Statthalter (κυβερνήτης) για να βοηθήσουν τα SA και τα SS να ξεπεράσουν τις οικονομικές δυσκολίες και πώς συνέβαλαν 1% των μισθών τους - δηλαδή δέχτηκαν μια εθελοντική περικοπή - για τη "προαγωγή της εθνικής προσπάθειας"... Άλλα παραδείγματα στην ίδια σειρά περιέλαβαν την ολοκλήρωση ενός προαστιακού προγράμματος κατοικίας και τη μερική διανομή των κερδών μεταξύ των υπαλλήλων της Prussische Zeitung (εφημερίδα) του Erich Kohl... Στα Χριστούγεννα το 1933, οι ανώτεροι υπάλληλοι του Κόμματος κατασκεύασαν τραπέζια στους δρόμους του προλεταριακού βόρειου Βερολίνου για να διανέμουν δώρα σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των πρώην κομμουνιστών (!!!σ.τ.Σ.). Αυτός είναι ο σοσιαλισμός που έψαχνα (Όχι, παρόλο που έτσι φαίνεται, αυτές οι δηλώσεις δεν έγιναν από το Fidel Castro – σ.τ.Σ.), και ήταν τιμή να τον έχω υπηρετήσει με κάθε ίνα της ύπαρξής μου”, έγραψε ο υπασπιστής του Γκέμπελς Schaumberg-Lippe(23).

Με τον ίδιο τρόπο, υπό το ναζισμό, οι εκστρατείες για το λαϊκό πολιτισμό εντάθηκαν, ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα άλλαξε και εκσυγχρονίστηκε. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση ήταν γενικευμένη και παρουσιαζόταν, όπως σε άλλες περιπτώσεις, ως συνώνυμο με την ανθρώπινη απελευθέρωση και το **Σοσιαλισμό**. Πράγματι, επρόκειτο για την αναδιοργάνωση της εργατικής δύναμης έτσι ώστε να εξυπηρετήσει καλύτερα τον καπιταλισμό, έτσι ώστε όλοι να μπορούν να λάβουν “τον πολιτισμό”(24) ήταν για την προώθηση των τεχνικών και επαγγελματικών σταδιοδρομιών ήταν ιδιαίτερα ένα θέμα βαθιάς πλύσης εγκεφάλου για να υποτάξει τον εργάτη ακόμη πιο έντονα ως ένα χρήσιμο ηλίθιο για το εθνικό κράτος και τα συμφέροντα του. Αυτοί που δέχονταν και έπαιρναν τα πτυχία τους, αυτοί που έδειχναν τη σπουδή τους στο να είναι οι πιο δουλικό υποτελείς, αντιμετώπιζονταν σαν ήρωες:

“Οι δαφνοστεφείς θεωρούνταν ως πρωταθλητές των ολυμπιακών αγώνων ή ως κινηματογραφικά αστέρια, πήγαιναν τελετουργικά στο Βερολίνο και φωτογραφίζονταν δίπλα στο Λεβ και στο Χίτλερ προσωπικά.”(25).

Αυτή η “κοινωνική προώθηση” συνοδευόταν προφανώς από μια έντονη διαφημιστική εκστρατεία. Στον Τύπο υπήρξαν άφθονα παραδείγματα εργατών που, μέχρι χτες, δεν ήξεραν που θα περνούσαν τη νύχτα, κατεστραμμένων “χωρικών” που δεν είχαν τίποτα. Δεν υπάρχει καμία ανάγκη να υπογραμμιστεί ο μελοδραματισμός με τον οποίο αυτές οι προσωπικές καταστάσεις περιγράφονταν από τον Τύπο “πριν” και “μετά” αφού “είχαν θριαμβεύσει”. Ο Schoenbaum σχολίασε:

“Δεδομένου ότι οι μισοί από τους δαφνοστεφείς προέρχονταν από οικογένειες μισθωτών εργατών και ότι το 80% αυτών δεν είχε φθάσει στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το καθεστώς πέτυχε, τουλάχιστον κατ' αυτό τον τρόπο, την παραγωγή μιας θεαματικής εξύμνησης των εργατικών τάξεων μέσω της προπαγάνδας του.”(26)

Όπως οποιοσδήποτε άλλος κυνικός σοσιαλιστής στην κυβέρνηση ενός καπιταλιστικού κράτους, ο Χίτλερ παρουσιάστηκε ως παράδειγμα για έναν εργάτη. Τον βγάλανε φωτογραφία κάνοντας “εθελοντική εργασία”, ως “νούμερο 1 στα στρατόπεδα εργασίας”. Οι γενειοφόροι αστοί που σοδεύουν το ζαχαροκάλαμο δεν είναι πολύ αυθεντικοί ούτε από αυτή την άποψη. Τα φυλλάδια που διανέμονται από τη CEDADE σήμερα έχουν εικόνες των μαζών των μυωδών εργατών που βαδίζουν αποφασιστικά με τα φτυάρια τους και άλλα εργαλεία εργασίας από τη μια πλευρά και ο Χίτλερ περιτριγυρισμένος από στρατιώτες, δείχνοντας το παράδειγμα με το φτυάρι υπό εκτέλεση, σκάβοντας το έδαφος, που συνοδεύεται από μερικές επωδούς του τραγουδιού από το Μέτωπο Εργασίας “τα φτυάρια μας είναι όπλα της ειρήνης”, από την άλλη(27).

Όλη αυτή η “...αδιαφοροποίητη εξύμνηση «του εργάτη» βασίστηκε σε μια συνεχή απαίτηση για κοινωνική κινητικότητα, με μια επιθετική έμφαση στην κοινωνική ισότητα”(28). Όπως σε οποιοδήποτε άλλο τομέα, δόθηκε

το παράδειγμα του Χίτλερ. Σε οποιοδήποτε καθεστώς εργασίας δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από το να δείχτει ότι ο καλύτερος αντιπρόσωπός του είναι ένας εργάτης που προέρχεται από την “εργατική τάξη”. Σε αυτό, ο Χίτλερ κέρδισε το πρώτο βραβείο(29). Στο εθνικό-σοσιαλιστικό κόμμα πραγματοποιούνταν πραγματική κατήχηση:

“Ποια επαγγέλματα εξάσκησε ο Αδόλφος Χίτλερ;”

Απάντηση: “Ο Αδόλφος Χίτλερ ήταν εργάτης οικοδομής, καλλιτέχνης, και σπουδαστής.” Όποτε μπορούσε (και όταν του το ζητούσε το ακροατήριό του) ο Χίτλερ θα υπενθύμιζε την ποιότητα του “υποδειγματικού και συντηρητικού εργάτη”:

“Στα νιάτα μου, ήμουν επίσης εργάτης, επεξεργαζόμενος την άνοδό μου αργά μέσω της βιομηχανίας, της μελέτης και νομίζω ότι μπορώ να πω, μέσω της πείνας επίσης.”(30).

Ο πραγματικός μετασχηματισμός της πρωτομαγιάς σε μια ημέρα της εργασίας, σε μια ημέρα εορτασμού, παρόλο που έχει κατοχυρωθεί ως σύμβολο της πάλης ενάντια στο κεφάλαιο, ήταν φυσικά έργο των Ναζί.

Σε αυτήν την περίπτωση, όπως σε πολλές άλλες, ο Χίτλερ εφάρμοσε το πρόγραμμα που οι αστοί σοσιαλιστές, οι σοσιαλδημοκράτες, πάντα υπόσχονταν(31). Οι μεγάλες παρελάσεις και τα φεστιβάλ που βλέπουμε παντού σήμερα για να γιορτάσουμε τη σιχαμερή δουλειά των εργατών προς το εθνικό κράτος (αρκετά αντίθετο από τους επαναστάτες ήρωες του Σικάγο) δεν μπορούν καθόλου να θεωρηθούν εφεύρεση του Στάλιν, του Μάο, του Περόν, ή του Φιντέλ Κάστρο, αλλά πράγματι έργο του Χίτλερ.

Αναμφισβήτητα, τα κύρια συνθήματα του καθεστώτος ήταν: “*Arbeit adelt*” (“η εργασία εξευγενίζει”) και “*Arbeit macht frei*” (“η εργασία απελευθερώνει”, “ο άνθρωπος απελευθερώνεται δουλεύοντας”). Για να διαδοθεί σε όλους, το “*ARBEIT MACHT FREI*”(32) εμφανίστηκε με γιγάντια γράμματα στις πύλες του μεγαλύτερου στρατοπέδου συγκέντρωσης, του Άουσβιτς. Αυτό δεν ήταν μαύρο χιούμορ, αλλά πραγματική πίστη σε ένα σάπιο σύστημα, τον αποσυντετημένο καπιταλισμό, σε ένα σύστημα που οδηγεί τον άνθρωπο στην ακραία καταστροφή του, στη συνολική θυσία της ζωής του στο βωμό του Θεού της Εργασίας, στο θάνατο.

“...το τρίτο Ράιχ πρόσφερε μια εργατική ιδεολογία, που συνδύαζε τις ταυτόχρονες και κατά προσέγγιση ίσες εκκλήσεις στην υπερηφάνεια, στον πατριωτισμό, στον ιδεαλισμό... Το επίκεντρο ήταν το ήθος της εργασίας, εστιάζοντας όχι τόσο πολύ στον εργάτη όσο στην εργασία την ίδια... Όπως στο κολοσσιαίο σχέδιο του Josef Thorak για ένα αυτοκινητόδρομο μνημείο, τρεις φοβερά μυώδεις γίγαντες που ανυψώνουν το Σίσυφο - όπως σε έναν τεράστιο βράχο, η εργασία ήταν ένα ευνοημένο θέμα της επίσημης τέχνης.. Ακόμη τα μεγαλύτερα εργοστάσια ίδρυσαν τόπους λατρείας των οποίων ο κύριος διάδρομος οδηγούσε σε μια προτομή του Χίτλερ κάτω από το σύμβολο του Εργατικού Μετώπου, που πλαισιωνόταν από τις ηρωικού μεγέθους φιγούρες των εργατών’ κατ’ ουσίαν, μικροί ναοί στον Εθνικό Σοσιαλιστικό Θεό της Εργασίας.”(33)

Δηλαδή, όπως για το Στάλιν ή για τους τόσους πολλούς σύγχρονους διαδόχους του, ο εργάτης ήρωας δεν είναι κάποιος που αγωνίζεται ενάντια στην κοινωνική του θέση, που συνωμοτεί και, υπό αυτήν τη μορφή, υπάρχει όπως αυτός πάντα αυτοπαρουσιάζοταν καθ’ όλη τη διάρκεια της ιστορίας, μεγάλος ή μικρός, με ή χωρίς γυαλιά, γυναίκα ή άνδρας, με φόρμα ή με γραβάτα, μετανάστης ή “εθνικός”, γέρος ή νέος, παχύς ή λεπτός... αντ’ αυτού παρουσιάζουν τον εργάτη ως ένας

ΓΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟ, ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

εργαζόμενο κτήνος, σαν να στηρίζει ολόκληρο το καθεστώς με τη δύναμη των

όπλων του, μυώδη, ακριβώς ο ίδιος χαρακτήρας που όλα τα καθεστώτα της εξαναγκαστικής εργασίας τον καθιστούν της μόδας (φαλλοκράτης, νέος, δυνατός, εθνικός, εθνικιστής, εργάτης(34)). Οι αντιπρόσωποι σε όλο τον κόσμο διαδίδουν επίσης αυτό το ίδιο αρχέτυπο του νέου, όμορφου, δυνατού εργάτη γεμάτου υγεία.

Μαζί με την εξιδανίκευση της εργασίας πρέπει να έρθουν ορισμένα ψίχουλα και οργάνωση του ελεύθερου χρόνου, έτσι ώστε οι εργάτες να είναι πάντα σε μια αρκετά καλή κατάσταση για να συνεχίσουν να δουλεύουν θαρραλέα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει κανένας άλλος τρόπος διατήρησης του υψηλού ρυθμού έντασης της εργασίας και έτσι της εκμετάλλευσης. Οι Ναζί ήταν άλλη μια φορά οι δάσκαλοι όλων των εργατιστών - σοσιαλιστών, συμπεριλαμβανομένου του Στάλιν. Δημιούργησαν μια ειδική οργάνωση, την "Kraft durch Freude", γνωστή ως KdF, δηλαδή "Δύναμη μέσω της διασκέδασης", μέσω της χαλάρωσης. Αυτή η οργάνωση, που χρηματοδοτήθηκε από τα αποθέματα των διαλυμένων συνδικάτων, είχε μια αναμφισβήτητη επιτυχία στη συγκράτηση των εργατών. Το πρόγραμμα δραστηριότητάς της ήταν σχεδόν απέραντο: θεατρικά έργα, σεμινάρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις, επιδοτούμενες αθλητικές ομάδες, λέσχες παραδοσιακού και σύγχρονου χορού, εκπαίδευση ενηλίκων, εκθέσεις τέχνης, κινηματογραφικές λέσχες, κ.λπ.

Ο Χίτλερ θα μπορούσε να καυχηθεί για τη διατήρηση όλων των μύθων που επιτρέπουν μια σημαντική αύξηση της εκμετάλλευσης στον εθνικιστικό σοσιαλισμό του:

"Οι άνθρωποι εργάζονται αποφασιστικά και ευτυχισμένα και ξέρουν ότι δεν δεσμεύονται σε μια προσπάθεια για το κεφάλαιο μερικών εγωιστών, αλλά για το συλλογικό καλό"(35).

Η μεγαλύτερη επιτυχία της KdF ήταν η τουριστική της οργάνωση για τους εργάτες. Εδώ επίσης, όλοι οι επόμενοι πατριωτικοί εργάτες και σοσιαλιστές είναι απλά χυδαίες μιμήσεις. Η KdF κατόρθωσε να οργανώσει τον ελεύθερο χρόνο εκατομμυρίων εργατών στέλνοντας τους οργανωμένες διακοπές (δεν χρειάζεται πολλή φαντασία για να καταλάβουμε πως ήταν αυτές) και οδήγησε το τουριστικό εμπόριο, με τη βοήθεια των επιχορηγήσεων, σε μια επέκταση πρωτοφανή ανά τον κόσμο. Η επέκτασή του, που προκλήθηκε από τις ανάγκες του βιομηχανικού κεφαλαίου, επαναπροσανατολίστηκε ευνοϊκά στη βιομηχανία, στην οποία η KdF έδωσε μια ώθηση στη βιομηχανία μεταφορών μέσω της οικοδόμησης δύο τεράστιων υπερωκεανίων και της ανάπτυξης της αυτοκινητιστικής βιομηχανίας, που ονομάστηκε KdFwagen, και αργότερα VOLKSWAGEN. Όπως ξέρουμε, όλο αυτό εξυπηρέτησε άμεσα τις πολεμικές προετοιμασίες και αργότερα τον ίδιο τον πόλεμο(36).

Ο ναζισμός έσπειρε την ψευδαίσθηση της εξαφάνισης των τάξεων μέσω της υπόσχεσής του να διαδώσει τα αυτοκίνητα (που, στο μεγαλύτερο μέρος της, παραμένει κατά ένα μεγάλο μέρος ονομαστική) και ειδικά μέσω του τουρισμού, και τα δύο εκείνη την περίοδο, θεωρούνταν ως σημάδια πλούτου, μια αποκλειστικά αστική δυνατότητα. Αυτό το τεράστιο και παράλογο ψέμα, που διαδόθηκε από όλους τους σημαντικούς αντιπροσώπους του καθεστώτος, δεν ήταν καθόλου το λιγότερο βαθιά ριζωμένο στη γερμανική κοινωνία. Σχετικά με το θέμα του τουρισμού ο P. Ley δήλωσε:

"Ο εργάτης βλέπει ότι είμαστε σοβαροί όσον αφορά την άνοδο της κοινωνικής θέσης του. Βλέπει ότι δεν είναι οι αποκαλούμενες «μορφωμένες τάξεις» που εκπέμπουμε ως αντιπροσώπους της νέας Γερμανίας, αλλά ο ίδιος, ο Γερμανός εργάτης, τον οποίο παρουσιάζουμε στον κόσμο."

Και στη Διεθνή Διάσκεψη σχετικά με την πολιτική του ελεύθερου χρόνου(37), ο Ley δήλωσε επίσημα:

"Δεν υπάρχουν πλέον τάξεις στη Γερμανία. Στα επόμενα χρόνια, ο εργάτης θα χάσει τα τελευταία ίχνη των συνδρόμων κατωτερότητας που μπορεί να είχε κληρονομήσει από το παρελθόν."(38)

Αλλά ακριβώς όπως σε οποιοδήποτε άλλο πατριωτικό σοσιαλιστικό καθεστώς που αναζητά τη μέγιστη εκμετάλλευση και το καλύτερο απόθεμα κανονιών για τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, οι ηγέτες έχουν σαφή συνείδηση των στόχων τους. Μερικοί από αυτούς, κατά διαστήματα, έχουν το θάρρος, ή την έλλειψη συνείδησης, να τους αποκαλύψουν. Έτσι ο Starcke, ανώτερος υπάλληλος Τύπου του Εργατικού Μετώπου, δήλωσε με τη μέγιστη ανεμελιά:

"Δεν στέλνουμε τους εργάτες μας διακοπές στα σκάφη μας ή δεν τους χτίζουμε ογκώδεις εγκαταστάσεις για μπάνιο στη θάλασσα για διασκέδαση, είτε για μας είτε για το άτομο που έχει την πιθανότητα να τις

χρησιμοποιήσει. Το κάνουμε μόνο επειδή ενδιαφερόμαστε για τη συντήρηση της εργατικής ικανότητας (Arbeitskraft) του ατόμου και προκειμένου να το στείλουμε πίσω στη δουλειά δυναμωμένο και αναζωογονημένο.”(39)

Με αυτό το μαργαριτάρι ειλικρίνειας θα ολοκληρώσουμε το κεφάλαιο για τη ναζιστική λατρεία της εργασίας, μια λατρεία τόσο παρόμοια με αυτήν που γίνεται από όλους τους εθνικιστικούς σοσιαλιστές. Ο αναγνώστης πρέπει να είναι αρκετά αηδιασμένος από αυτόν τον εργατισμό και τον εθνικό και σοσιαλιστικό φανατισμό για την εργασία. Ας επιστρέψουμε στον αγώνα μας ενάντια στην εργασία!

Το ζήτημα της εργατικής συνείδησης στον αγώνα κατά της εργασίας

Παρά τις αγορεύσεις, οποιοσδήποτε που μπορεί να ζει μόνο με την πώληση της εργατικής του δύναμης, αισθάνεται ότι εργάζεται επειδή δεν έχει καμία άλλη λύση, ότι είναι ο μόνος τρόπος που του έχει μείνει για να υπάρξει.

Επομένως, εργάζεται όσο λιγότερο γίνεται και, εάν μπορεί, δεν εργάζεται, ή, όταν είναι δυνατό, εργάζεται προσπαθώντας να ζήσει λίγο (εάν αυτή η ατροφημένη ζωή μπορεί να θεωρηθεί “ζωή”). Ξοδεύει λίγο περισσότερο χρόνο στην τουαλέτα, καπνίζει ένα τσιγάρο, θέτει τη μηχανή “εκτός λειτουργίας”, προσπαθεί να επικοινωνήσει με άλλους εργαζομένους, επιβραδύνει το ρυθμό του, προσπαθεί πάντα - αντίθετα προς την κατάσταση - να ενεργήσει ως ανθρώπινη ύπαρξη και όχι ως μηχανή, σαν να μπορούσε να ανακαλύψει πάλι μια ανθρώπινη ύπαρξη ενώ ο προϊστάμενος δεν κοιτάζει, κατά τη διάρκεια του διαλλείματος, ή ενώ κρύβεται στις τουαλέτες. Μερικοί είναι εκτός εργασίας όποτε είναι δυνατόν, άλλοι “αρρωσταίνουν”, αναπτύσσοντας ξαφνικά έναν κακό πονόδοντο, έναν πονοκέφαλο ή αιχμηρούς πόνους, πόνοι που κανένας δε μπορεί να ελέγξει (αυτοί δεν επινοούνται πάντα επειδή, μερικές φορές, από την αποστροφή προς την εργασία, μερικοί καταλήγουν σοβαρά στο να βλάψουν τον εαυτό τους). Υπάρχει αφθονία στοιχείων ότι οι εργάτες αρρωσταίνουν συχνότερα τα πρωινά της Δευτέρας και τις ημέρες αμέσως μετά από τις διακοπές.

Η συστηματική αποχή από την εργασία γενικεύεται σε όλο τον κόσμο. Εκείνοι που σαμποτάρουν την παραγωγή καταγγέλλονται, ανταποκρινόμενοι όσο καλύτερα μπορούν σε όλες τις εφευρέσεις για την αύξηση του ρυθμού της εργασίας. Σε κάθε εργοστάσιο και γραφείο χιλιάδες αντί-εφευρέσεις αναπτύσσονται για να αντιδράσουν σε αυτές...

Το να μη βλέπεις μία αμυδρή, αλλά πολύ πραγματική, πάλη μεταξύ των δύο ανταγωνιστικών τάξεων της κοινωνίας σε αυτές τις προφανώς ανεξάρτητες πράξεις, σημαίνει να κλείνεις τα μάτια σου σε αυτές. Σε κάθε μια από αυτές τις πράξεις υπάρχει αντίθεση μεταξύ του αγώνα εναντίον της εργασίας, για την κομμουνιστική κοινωνία, και της διατήρησης της μισθωτής σκλαβιάς.

Αυτά είναι τα αναμφισβήτητα, ζωντανά γεγονότα που καταδεικνύουν τη σήψη μιας κοινωνίας βασισμένης στην εργασία και την έχθρα που συγκεντρώνεται μέσα σε κάθε έναν από τους μισθωτούς σκλάβους της... Είναι επίσης γεγονός ότι “η τεμπελιά” και “η αδράνεια” (τελικά, ακριβώς συνεσταλμένες προσπάθειες στην ανθρώπινη και διαισθητική αντίσταση ενάντια στην εργασία) θεωρούνται πάντα εγκλήματα, χωρίς ακόμη και να αναφέρουμε τα στρατόπεδα εργασίας που υποδεικνύονται για τα “κοινωνικά παράσιτα” ή τους “επικίνδυνους εγκληματίες”, οι οποίοι στην Κούβα, παραδείγματος χάριν, είναι συνώνυμοι με καθέναν που σαμποτάρει την παραγωγή.

Εντούτοις, στην παρούσα περίοδο της αντεπαναστάσης (στην οποία το προλεταριάτο έχει μεγάλο πρόβλημα να αυτοαπελευθερωθεί), αυτά τα γεγονότα δεν γενικεύονται αρκετά συχνά. **Ακόμη και εκείνοι που κάνουν ό,τι μπορούν, εξαπατώντας επόπτες, προϊστάμενους, το κράτος, δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν την επαναστατική σημασία των ενεργειών τους.** Σε ορισμένες περιστάσεις όχι μόνο αποτυγχάνουν να συμμετέχουν στις απαιτήσεις της εργατικής τάξης και στην πάλη, αλλά ακόμη βλέπουν το επαναστατικό σύνθημα "κάτω η δουλειά" σαν χωρίς νόημα. Ακόμα και όταν μιλούν εξυψωτικά για κάποιον άλλο, προσφεύγουν στα αστικά συνθήματα όπως "είναι ένας καλός τύπος, ένας πραγματικός εργάτης", "ένα πρότυπο εργάτη"...

Όλοι συναντάμε τέτοιες περιπτώσεις καθημερινά στις ζωές μας, ανθρώπους που υποστηρίζουν ότι είναι όλα απλά "ένα ψέμα". Παρά το κοινωνικά ογκώδες πεδίο δράσης ενάντια στην εργασία, αυτή πραγματοποιείται ατομικά ή σε μικρές ομάδες(40). Η συνείδηση των εργατών παραμένει γενικά ατροφημένη από την αστική ιδεολογία της εργασίας - οι ίδιοι οι φορείς του αγώνα ενάντια στην εργασία καταδικάζουν αυτό τον αγώνα κάθε φορά που σαφώς και ανοιχτά τους λένε ότι παλεύουν πρώτα απ' όλα ενάντια στην εργασία.

Αλλά δεν υπάρχει κανένας λόγος να φοβηθούμε αυτήν την κατάσταση. Αντίθετα, είναι η κατάσταση στην οποία οι κομμουνιστές πάντα αγωνίζονταν, ενάντια στο ρεύμα, ενάντια στη σκέψη και τη συνείδηση της πλειοψηφίας, αλλά για τα συμφέροντα τους και για τη δράση τους, που προσπαθούν να καταστήσουν τις αυθόρμητα εμφανιζόμενες μεθόδους πάλης συνειδητές. Αυτό που είναι το σημαντικότερο, για να είναι ευδιάκριτα ανατρεπτικό, είναι να καταστεί σαφές ότι αυτές οι απομονωμένες πράξεις της δολιοφθοράς της εργασίας, που βιώνουμε σε καθημερινή βάση, περιέχουν την επαναστατική δύναμη που **είναι αναγκαίο να ελευθερωθεί** προκειμένου να καταστρέψει αυτόν τον κόσμο. Γι' αυτό είναι επείγον σήμερα όχι μόνο να αγωνιστούμε για λιγότερη δουλειά, αλλά να φωνάξουμε ξεκάθαρα **"κάτω η δουλειά", "ζήτω η πάλη ενάντια στην εργασία!"**.

"Ζήτω το προλεταριάτο!"

Οι εχθροί μας, οι λάτρεις της εργασίας, τα κόμματα του εθνικού σοσιαλισμού, τραγουδούν επαίνους για τη δουλειά, ειδικά όταν αυτοαποκαλούνται μαρξιστές. Όπως έχουμε δει σε όλο το κείμενο, στην πραγματικότητα, ο προλετάριος τους ενδιαφέρει μόνο ως εργάτης. Αυτό που πραγματικά φωνάζουν είναι **"ζήτω το εργαζόμενο προλεταριάτο"**, **"ζήτω οι καλά πειθαρχημένοι εργάτες"**, **"ζήτω η ανάπτυξη της χώρας"** και, είτε το λένε είτε όχι, **"ζήτω το έθνος"**. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι οι διαθέσεις της αστικής τάξης για το προλεταριάτο είναι το ακριβές αντίθετο των θεμελιωδών συμφερόντων της προλεταριακής κατάστασης και το μεταφράζουν σαφέστερα ως **"δουλέψτε περισσότερο, σφίξτε τη ζώνη σας, το έθνος σας χρειάζεται"**. Ούτε ο Φιντέλ Κάστρο ούτε οι Σαντινίστας δεν θα το αρνούσαν αυτό, γιατί έτσι επευφημούν το προλεταριάτο, την ύπαρξη του οποίου θέλουν να συνεχίσουν για αιώνες και αιώνες.

Όταν οι **επαναστάτες** λένε **"ζήτω το προλεταριάτο!"** δεν είναι απλά διαφορετικό αλλά το ακριβές αντίθετο του, τόσο στις **προϋποθέσεις** του, όσο και στο **περιεχόμενό** του και τις **συνέπειές** του - ως **προϋπόθεση** επειδή για να ζήσει το προλεταριάτο πρέπει να αγωνιστεί. Πράγματι, για **"τους μαρξιστές"** το προλεταριάτο αντιπροσωπεύει το κοινωνιολογικό σύνολο όλων των ανθρώπων που εργάζονται. Για μας, το προλεταριάτο υπάρχει στην **αντιπαράθεση** του με την αστική τάξη και αυτή η αντίθεση υπάρχει στη γενική πάλη για τη ζωή, από την παραγωγή των υλικών αντικειμένων ως την οργάνωση ως κόμμα και στην ένοπλη πάλη. Σαν περιεχόμενο, επειδή η ζωή του προλεταριάτου δεν βρίσκεται στην εργασία, ο προλετάριος ζει με την αναγνώριση και των συντρόφων του ως ανθρώπινα όντα και αυτό μπορεί μόνο να γίνει μέσω του αγώνα κατά της εργασίας. Τέλος, κατά τις συνέπειές του, δεδομένου ότι το προλεταριάτο, αντίθετα προς την αστική τάξη, δεν έχει κανένα συμφέρον να παρατείνει την ύπαρξή του ως αντίθεση στο κεφάλαιο. Η ανάπτυξή του, μέχρι το μετασχηματισμό του σε κυρίαρχη τάξη έχει το στόχο της κατάργησης όλων των τάξεων και έτσι της αυτοκαταστροφής του.

Εν περιλήψει, ενώ οι διαθέσεις που απευθύνονται στο προλεταριάτο από τους εχθρούς μας σημαίνουν **"ζήτω η τρέχουσα κατάσταση των προλεταρίων"**, **"ζήτω το προλεταριάτο"** οι κομμουνιστές δηλώνουν: **"ζήτω η οργάνωση του προλεταριάτου ως τάξη, ως κυρίαρχη τάξη για την καταστροφή του, για να καταστρέψει**

συνολικά την τρέχουσα κατάσταση, για να καταργήσει την μισθωτή εργασία έτσι ώστε η παραγωγική δραστηριότητα να μπορεί, μια για πάντα, να πάψει να είναι εργασία και να μπορεί να γίνει ανθρώπινη ζωή, έτσι ώστε η ανθρωπότητα να μπορεί επιτέλους να αρχίσει την αυθεντική ιστορία της ως ανθρώπινη κοινότητα.”

Σημειώσεις

1. Αυτό το κείμενο είναι μια μετάφραση ενός κειμένου που γράφτηκε το 1982. Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 12 του *Comunismo*, την κεντρική επιθεώρηση μας στα ισπανικά και στο τεύχος 34 στο *Communisme*, την κεντρική επιθεώρηση μας στα γαλλικά.

2. “Εννοείται ότι ο προλετάριος, δηλαδή αυτός που, χωρίς εισόδημα κεφαλαίου ή εδάφους, ζει μόνο από την εργασία, μια μονομερή και αφηρημένη εργασία, λαμβάνεται υπόψη από την πολιτική οικονομία μόνο στο μέτρο που είναι εργάτης. Έτσι, σε γενικές γραμμές, καθορίζει ότι ο εργάτης, όπως ένα άλογο, πρέπει να κερδίζει αρκετά προκειμένου να είναι σε θέση να εργαστεί. Δεν τον εξετάζει κατά τη διάρκεια του χρόνου στον οποίο δεν εργάζεται, ως άτομο, αλλά αφήνει τη φροντίδα του στο ποινικό δικαστικό σύστημα, στους γιατρούς, στη θρησκεία, στους στατιστικούς πίνακες, στην πολιτική και στη δημόσια φιλανθρωπία.” (Μαρξ στα “Χειρόγραφα του Παρισιού”)

3. “... Αφ' ενός, ο κεφαλαιοκράτης κυβερνά τον εργάτη μέσω του κεφαλαίου και, αφ' ετέρου, η εξουσία του κεφαλαίου κυβερνά τον κεφαλαιοκράτη τον ίδιο.” (Μαρξ)

4. Δείτε το “Arbeit macht frei” παρακάτω.

5. Η λέξη “ιδιώτης” (στα αγγλικά *idiot*, δηλαδή ηλίθιος) προέρχεται από τα ελληνικά και αναφερόταν σε κάποιον που δεν απασχολούνταν, δεν ήξερε τίποτα ή που δεν ενδιαφερόταν για τις υποθέσεις της “πόλις” (πόλη), δηλαδή για την πολιτική, επομένως, από την αδιαφορία του, βοηθούσε τους τύραννους. Αυτό συμβαίνει για τους εργάτες που είναι αδιάφοροι για την πολιτική της τάξης τους και είναι έτσι οι καλύτεροι βοηθοί των τύραννων. (σ.τ.Μ. ιδιωτεία = βαριάς μορφής διανοητική ανεπάρκεια, ελληνικό λεξικό Τεγόπουλος – Φυτράκης)

6. Μπορούμε να δούμε την αδιαχώριστη ενότητα των άμεσων και ιστορικών συμφερόντων της εργατικής τάξης, τα οποία το σύνολο του ρεβιζιονισμού έχει προσπαθήσει απελπισμένα να νοθεύσει με το χωρισμό τους.

7. Ο σχηματισμός και η ανάπτυξη η οποία περιλαμβάνει προφανώς τόσο τα υψηλότερα σημεία της συγκρότησης του σε τάξη και επομένως ως πολιτικό κόμμα (επαναστατική φάση), ως στιγμές της μέγιστης αποδιοργάνωσης, της διασποράς και της διάσπασης σε άτομα (αντεπαναστατική φάση).

8. Επικρίνοντας το πρώτο σημείο του προγράμματος του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος (1. “Η εργασία είναι η πηγή όλου του πλούτου και του πολιτισμού”), ο Μαρξ είπε ότι “η εργασία δεν είναι η πηγή όλου του πλούτου. Η φύση είναι ακριβώς τόσο πηγή των αξιών χρήσης (από τις οποίες σίγουρα αποτελείται ο υλικός πλούτος) όσο η εργασία, η οποία η ίδια είναι μόνο μια εκδήλωση της δύναμης της φύσης, της ανθρώπινης εργατικής δύναμης.. Η παραπάνω φράση πρέπει να βρίσκεται σε όλα τα παιδικά αλφαβητάρια και είναι σωστή στο μέτρο που υπονοείται ότι η εργασία εκτελείται με τα σχετικά κίνητρα και όργανα. Αλλά ένα σοσιαλιστικό πρόγραμμα δεν μπορεί να επιτρέψει σε τέτοιες αστικές φράσεις να προσπεράσουν σιωπηλά τις συνθήκες που μόνες τους τους δίνουν σημασία. Και εφ' όσον ο άνθρωπος από την αρχή συμπεριφέρεται προς τη φύση, την αρχική πηγή όλων των εργαλείων και των υποκειμένων της εργασίας, ως ιδιοκτήτης, την μεταχειρίζεται σα να του ανήκει, η εργασία του γίνεται η πηγή των αξιών χρήσης, επομένως επίσης του πλούτου. Οι αστοί έχουν πολύ καλούς λόγους για

να αποδώσουν ψευδώς υπερφυσική δημιουργική δύναμη στην εργασία, δεδομένου ότι ακριβώς από το γεγονός ότι η εργασία εξαρτάται από τη φύση έπεται ότι το άτομο που δεν κατέχει καμία άλλη ιδιοκτησία από την εργατική δύναμη πρέπει, σε όλους τους όρους της κοινωνίας και του πολιτισμού, να είναι ο σκλάβος άλλων ατόμων που έχουν γίνει ιδιοκτήτες των υλικών όρων της εργασίας. Μπορεί μόνο να εργαστεί με την άδειά τους, ως εκ τούτου ζει μόνο με την άδειά τους.” (Μαρξ, “Κριτική του προγράμματος της Γκόττα”)

9. Δείτε την κριτική του Μαρξ που αφορά αυτό στην “Κριτική του προγράμματος της Γκόττα”, καθώς επίσης και στην αλληλογραφία του Μαρξ και του Ένγκελς με τον Μπέμπελ, τον Κάουτσκι, κ.λπ..., κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου.

10. Το κεφάλαιο είναι ακριβώς η πραγματοποιημένη χειραφέτηση της εργασίας, η απελευθέρωση της εργασίας από τον αδιάσπαστο χαρακτήρα της σε σχέση με αυτόν που την έκανε ως δραστηριότητα. Εάν η εργασία ήταν μόνο μια παραγωγική δραστηριότητα, θα συνδεόταν αδιαχώριστα με αυτήν την δραστηριότητα, και με άλλα λόγια, θα ήταν ένα αναπόσπαστο τμήμα και σκλάβος στην ύπαρξη του “εργάτη”. Εντούτοις, στον καπιταλισμό, αυτή η χειραφέτηση παράγεται, επειδή η διαδικασία της εργασίας κυριαρχείται από τη διαδικασία της αξιοποίησης, επειδή η ίδια η πραγματοποίηση της εργασίας είναι η άρνησή της ως δραστηριότητα και αυτό που μένει είναι πραγματοποιημένη εργασία. Επιπλέον, η εργασία έχει απελευθερωθεί σε τέτοιο βαθμό που καταπιέζει αυτόν που την πραγματοποιεί. Και, απέχοντας από το να αντιπροσωπεύει την τάξη που, για γενιές, της έχει δώσει τη ζωή της, σήμερα είναι, ως νεκρή εργασία, η απελευθερωμένη δύναμη που η εχθρική τάξη χρησιμοποιεί για να διαιωνίσει την εκμετάλλευση. Αυτό που πρέπει να απαιτηθεί δεν είναι επομένως η χειραφέτηση της εργασίας - πρέπει να απελευθερώσουμε τους εαυτούς μας από την εργασία! Στην πρώτη αντίληψη, η εργασία είναι η δύναμη που αυτοαπελευθερώνεται. Στην αντίληψη μας, είναι ο άνθρωπος που αυτοαπελευθερώνεται από την εργασία.

11. Ο Τέιλορ ήταν αστός που ήταν εξαιρετικά σαφής για τα συμφέροντα της τάξης του. Προκειμένου να γίνουν κατανοητά όλα τα τεχνάσματα που η τάξη μας χρησιμοποιεί για να εργάζεται όσο λιγότερο μπορεί, εργάστηκε ως εργάτης για κάποιο καιρό και, βάσει αυτού, ανέπτυξε μια σειρά κανόνων για να αποβάλει το “νεκρό χρόνο”. Η επιστήμη του αποτελούνταν από τον έλεγχο του χρόνου και των κινήσεων, για να καταστήσει τη διοίκηση της εργασίας επιστημονική, για να προωθήσει μεθόδους “τιμωρίας” των εργατών, αυξάνοντας κατά συνέπεια την ανταγωνιστικότητα μεταξύ τους, έτσι που μόνο οι εργάτες θα παρέμεναν και οι “αργόσχολοι” θα αναγκάζονταν να βρουν εργασία αλλού, κ.λπ.

12. “Η εκμάθηση της εργασίας είναι ο στόχος που η εξουσία των Σοβιέτ πρέπει να εκθέσει στους ανθρώπους στην πλήρη έκτασή της. Η τελευταία λέξη του καπιταλισμού σε αυτό το θέμα είναι το σύστημα του Τέιλορ, που συνδέει όλη την πρόοδο του καπιταλισμού, την ακριβή σκληρότητα της αστικής εκμετάλλευσης, με τις πολυτιμότερες επιστημονικές κατακτήσεις [για το Λένιν, όπως για κάθε χυδαίο υλιστή, η επιστήμη είναι ουδέτερη] σχετιζόμενες με την ανάλυση των μηχανικών κινήσεων στην εργασία, την καταστολή των περιττών και αδέξιων κινήσεων, την εισαγωγή των καλύτερων συστημάτων λογιστικής και ελέγχου, κ.λπ.... Η Δημοκρατία των Σοβιέτ πρέπει να κάνει δικές της τις πολύτιμες κατακτήσεις της επιστήμης και της τεχνολογίας σε αυτόν τον τομέα, όσο και αν κοστίζει. Μπορούμε να πραγματοποιήσουμε το σοσιαλισμό ακριβώς υπό την έννοια ότι θα είμαστε σε θέση να συνδυάσουμε την εξουσία των Σοβιέτ και το σοβιετικό σύστημα διαχείρισης με την πιο πρόσφατη πρόοδο του καπιταλισμού. Είναι απαραίτητο να οργανωθεί η μελέτη και η διδασκαλία του συστήματος του Ταίλτορ στη Ρωσία, ο πειραματισμός του και η συστηματική προσαρμογή του.” (Λένιν “Οι άμεσοι στόχοι της σοβιετικής εξουσίας”, 1918)

13. Το όνομα προήλθε από έναν σταλινικό εργάτη ορυχείων διάσημο για τη φυσική ικανότητά του, όπως ένα ανθρώπινο κτήνος, να εργάζεται, στο ίδιο χρονικό διάστημα, πολύ περισσότερο από τους εργάτες “συντρόφους” του (εάν υποθεθεί ότι τον θεωρούσαν ως τέτοιο) και ο οποίος υιοθετήθηκε ως ήρωας, ως παράδειγμα. Στην πραγματικότητα, ο καπιταλισμός δεν έχει κανένα άλλο ιδανικό του εργάτη από τον Σταχάνοφ.

14. Αδόλφος Χίτλερ - "Mein Kampf". Ο Χίτλερ πρόσθεσε ότι είναι "το σημαντικότερο προγραμματικό σημείο".

15. Konstantin Hierl, ναζί αρχηγός Υπουργός εργασίας.

16. Είναι εμφανές ότι όλη η αστική τάξη κάνει μια απολογία της εργασίας, αλλά εδώ παίρνουμε τους αντιπροσωπευτικότερους τομείς αυτής της απολογίας από το κεφάλαιο, τις κυβερνήσεις και τα κόμματα στα οποία η εργασία και οι "ήρωες της εργασίας" ήταν στο κέντρο όλης της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

17. Αναφορά από το "Η καφέ επανάσταση", από τον Davis Schoenbaum, (σελίδες 51 και 52).

18. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο μαζικός εγκλεισμός των εργατών στα στρατόπεδα έγινε υπό την πλήρη εποπτεία και την πλήρη γνώση της παγκόσμιας αστικής τάξης και ότι δεν υπήρξε καμία έλλειψη αστικών οργανώσεων, συμπεριλαμβανομένων εβραϊκών, που συνέβαλαν σε αυτήν την εγκληματική επιχείρηση.

19. Όπως φαίνεται στα φυλλάδια της CEDADE, της ναζιστικής οργάνωσης της Βαρκελώνης.

20. Επίσημες εφημερίδες του "πραγματοποιημένου σοσιαλισμού" στην Κούβα και αυτού "στο στάδιο της πραγματοποίησης" στη Νικαράγουα αντίστοιχα.

21. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι είναι ακριβώς αυτή η περιοχή του "συμπαγούς", "του ιδιαίτερου" και "της λύσης στα προβλήματα του καθενός" που παραχωρεί το καλύτερο στην επίσημη δημαγωγία και στα γενικευμένα ψέματα πάνω στα οποία ένα καθεστώς βασίζει την προπαγάνδα του.

22. Δείτε το βιβλίο του Schoenbaum, όπως παραπάνω, τις σελίδες 84 και 85. Αυτό είναι ανέκδοτο και μπορεί να φανεί παράλογο να περιληφθεί εδώ. Εντούτοις, οι αναγνώστες θα αναγνωρίσουν σε αυτά τα "συγκεκριμένα παραδείγματα του σοσιαλισμού", τόσο στη μορφή τους όσο και στο περιεχόμενό τους, περισσότερες από μια ομιλίες του εχθρού τους.

23. Στο ίδιο.

24. Δεν μπορούμε να αντισταθούμε στην ευχαρίστηση της υποβολής του αναγνώστη στις δύο ακόλουθες αναφορές που επεξηγούν την τεράστια ομοιότητα που υπήρξε μεταξύ της σταλινικής απολογίας και του ναζιστικού επαίνου του πολιτισμού: "Ο πολιτισμός είναι η υψηλότερη έκφραση των δημιουργικών δυνάμεων ενός ανθρώπου. Είναι ο καλλιτέχνης που είναι ο εμπνευσμένος διερμηνέας αυτού του πολιτισμού. Θα ήταν παράλογο να σκεφτούμε ότι η θεία αποστολή του θα μπορούσε να ολοκληρωθεί έξω από τους ανθρώπους. Υπάρχει μόνο ως τμήμα των ανθρώπων και η ενέργεια απαραίτητη για την ύπαρξή του προέρχεται από τους ανθρώπους." (Γκέμπελς, στην ομιλία της εγκαινίασης του εθνικού Επιμελητηρίου του πολιτισμού, 1933) "Ο πολιτισμός μας είναι ένας λαϊκός πολιτισμός. Οι πολιτιστικοί εργάτες πρέπει να εξυπηρετήσουν τους ανθρώπους με τη μέγιστη αφοσίωση: πρέπει να συνδεθούν με τις μάζες και να μην κοπούν μακριά από αυτές. Για να καθιερώσουμε έναν σύνδεσμο με τις μάζες, πρέπει να προσαρμοστούμε στις ανάγκες τους, στις επιθυμίες τους." (Μάο Τσε Τούνγκ, στο "Το ενοποιημένο μέτωπο στην πολιτιστική εργασία" - 1944)

25. Schoenbaum, στο ίδιο.

26. Schoenbaum, στο ίδιο.

27. Φυλλάδιο CEDADE.

28. Schoenbaum, στο ίδιο.

29. Εάν ορισμένα καθεστώτα δεν έχουν δοθεί ως παράδειγμα εδώ, όπως ο Καστρισμός, αυτό είναι επειδή ο Κάστρο, αντίθετα με το Χίτλερ, προήλθε από την κουβανική υψηλή αστική τάξη και προτιμά να παραμένει σιωπηλός σχετικά με αυτό. Αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι η αστική τάξη δεν χάνει ποτέ την ευκαιρία να συγχύσει το ζήτημα όποτε είναι δυνατόν, κάνοντας την ταξική προέλευση, την καταγωγή, να λάμπει σαν ήταν η εγγύηση για κάτι. Στην πραγματικότητα, όπως το παράδειγμα των Χίτλερ - Κάστρο επεξηγεί, δεν είναι η ταξική προέλευση που είναι αποφασιστική, αλλά η πραγματική πρακτική είτε υπέρ είτε ενάντια του καθεστώτος της μισθωτής σκλαβιάς.

30. Ομιλία που δόθηκε στο εργοστάσιο της Siemens το Νοέμβριο του 1933.

31. “Στην πραγματικότητα το πρόγραμμα «της κοινωνικοποίησης» που οι σοσιαλδημοκράτες δεν θα τολμούσαν ποτέ να πραγματοποιήσουν όσο ήταν στην εξουσία, πραγματοποιήθηκε σε μεγάλη έκταση από τους φασίστες. Με τον ίδιο τρόπο που τα αιτήματα της γερμανικής αστικής τάξης δεν ικανοποιήθηκαν το 1848, αλλά αργότερα, από την αντεπανάσταση που ακολούθησε, το πρόγραμμα της σοσιαλδημοκρατίας ολοκληρώθηκε από το Χίτλερ. Στην πραγματικότητα, ήταν ο Χίτλερ, και όχι η σοσιαλδημοκρατία, που κήρυξε την 1η του Μάη αργία, και με έναν γενικό τρόπο, είναι αρκετό να συγκρίνουμε αυτό που οι σοσιαλιστές είπαν ότι θέλησαν να πραγματοποιήσουν, αλλά που δεν θα πραγματοποιούσαν ποτέ, με τις πολιτικές που τέθηκαν σε εφαρμογή στη Γερμανία από το 1933 και μετά, προκειμένου να συνειδητοποιηθεί ότι ο Χίτλερ πραγματικά ολοκλήρωσε το πρόγραμμα της σοσιαλδημοκρατίας χωρίς προσφυγή στις υπηρεσίες της.” (Πωλ Μάττικ στο “Καπιταλιστική ολοκλήρωση και η ρήξη της εργατικής τάξης.”)

32. Το στρατιωτικό καθεστώς στην Ουρουγουάη, που έχτισε το χειρότερο από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης του κάτω από το όνομα “Ελευθερία”, δεν προσπέρασε καν τον κυνισμό του ναζισμού.

33. Schoenbaum, σελίδα 109. Οι υπογραμμίσεις είναι δικές μας.

34. Από τις βιομηχανικές επαναστάσεις μετά από το “δεύτερο” παγκόσμιο πόλεμο, η σωματική δύναμη του εργάτη είναι πολύ λιγότερο σημαντική σήμερα και, σιγά-σιγά, η εικόνα του εργάτη, το πρότυπο των εθνικών φασιστών και των σοσιαλιστών αυτής της περιόδου, έχει προσαρμοστεί σε αυτήν την εξέλιξη, που ενσωματώνει έναν πιο κοινό τύπο άνδρα και γυναίκας.

35. Διακήρυξη από τον Αδόλφο Χίτλερ, που αναφέρεται από τη CEDADE.

36. Αυτά τα τουριστικά υπερωκεάνια χρησίμευσαν στο να μεταφέρουν τα στρατεύματα και τα Volkswagen χρησίμευσαν ως στρατιωτικά οχήματα για γενική χρήση. Το ίδιο με τους αυτοκινητόδρομους, οι οποίοι ήταν οι πρώτοι στον κόσμο και που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά των στρατευμάτων και των θωρακισμένων αυτοκινήτων.

37. Στη δεκαετία του '80, η γαλλική σοσιαλιστική κυβέρνηση εξέτασε τη δημιουργία ενός πραγματικού υπουργείου ελεύθερου χρόνου ως πολύ αυθεντική.

38. Αυτές οι αναφορές του Ley είναι από το βιβλίο του Schoenbaum (σελ.132,133,134).

39. Schoenbaum, στο ίδιο.

40. Όταν μετασχηματίζεται στη δράση ενός ολοκληρωμένου εργοστασίου είναι ήδη εξαιρετικό (όπως έχει συμβεί πολλές φορές στο παρελθόν). Όταν υπερβαίνει αυτά τα εμπόδια και εξαπλώνεται στο σύνολο της κοινωνίας, η επανάσταση δεν μπορεί να σταματήσει.

Αξιοποίηση/Αποαξιοποίηση

Η ανυπόφορη αντίθεση του κεφαλαίου

Για να αξιοποιηθεί, η αξία πρέπει να επενδυθεί εν μέρει σε **σταθερό κεφάλαιο** (αγορά εξοπλισμού, κτιρίων, πρώτων υλών...), και εν μέρει σε **μεταβλητό κεφάλαιο** (αγορά εργατικής δύναμης). Όπως υπονοεί και η ονομασία του, το **σταθερό** κεφάλαιο μεταδίδει μόνο τη αξία του στο παραγόμενο εμπόρευμα, μέσω της εργασίας φυσικά. Το δεύτερο μέρος όμως, (το μέρος του **μεταβλητού** κεφαλαίου που επέτρεψε την αγορά της εργατικής δύναμης) δεν αναπαράγει μόνο την αξία του αλλά την αυξάνει με την δράση της εργατικής δύναμης, της εργασίας. Αυτό το δεύτερο μέρος είναι που παράγει την υπερ-αξία. Όντως, η δρώσα εργατική δύναμη, η ζωντανή εργασία, είναι το μόνο εμπόρευμα ικανό να δημιουργήσει αξία και είναι επομένως η μόνη πηγή κέρδους για τους καπιταλιστές.

Ο ανταγωνισμός εγγενής στο κεφάλαιο αναγκάζει τον κάθε καπιταλιστή να παράγει όσο το δυνατόν πιο φθηνά για να επιβληθεί ενώπιον των ανταγωνιστών του. Για να το πετύχει αυτό, είναι υποχρεωμένος να **αυξήσει την παραγωγικότητα** της εταιρείας του. Αυτή η αύξηση παραγωγικότητας συμβαίνει με την ανάπτυξη του εξοπλισμού και των υποδομών (σταθερό κεφάλαιο) και με την σχετική περικοπή της εργατικής δύναμης (μεταβλητό κεφάλαιο). Ως συνέπεια, υπάρχει **όλο και λιγότερη εργασία μέσα στα προϊόντα** με μία επακόλουθη πτώση της αξίας των μέσων παραγωγής: **αυτή είναι η αποαξιοποίηση**.

Για να αντιμετωπίσουν αυτό το αποτέλεσμα, οι καπιταλιστές προσπαθούν στην αρχή να προλάβουν την κατάσταση αυξάνοντας την ποσότητα του σταθερού κεφαλαίου που επενδύεται, εις βάρος του μεταβλητού κεφαλαίου... που έχει ως επακόλουθο τη ενδυνάμωση της αποαξιοποίησης! Η μάζα των παραγόμενων προϊόντων θα αυξηθεί αλλά κάθε μονάδα θα περιέχει όλο και λιγότερη ανθρώπινη αξία και συνεπώς λιγότερη νέα αξία. Η αξία μπορεί να πραγματοποιηθεί εάν το εμπόρευμα τελικά πουληθεί. Εάν δεν υπάρχει αγοραστής, η αξία δεν θα πραγματοποιηθεί και επομένως θα χαθεί, με αποτέλεσμα μια περαιτέρω αποαξιοποίηση.

Με την γενίκευση της αύξησης της παραγωγικότητας, η ποσότητα εργασίας που περιέχεται σε κάθε τελικό προϊόν ελαττώνεται. Το ίδιο ισχύει και για τα μέσα παραγωγής που παράγουν αυτά τα εμπορεύματα. Τελικά, η αξία της ολότητας των προϊόντων και των μέσων παραγωγής ελαττώνεται. Η αποαξιοποίηση γίνεται όλο και πιο πολύ βίαιη.

Όλη αυτή η κίνηση οδηγεί σε **κρίση**. Το υπάρχον κεφάλαιο βιώνει όλο και μεγαλύτερη δυσκολία για να αξιοποιηθεί. Είναι μία περίοδος που οι καπιταλιστές αναγκάζονται να απολύσουν προλετάρους, να μειώσουν τους μισθούς, να καταστρέψουν στοκ απούλητων εμπορευμάτων... Η μόνη διέξοδος του κεφαλαίου είναι να καταστρέψει πλεονάσματα σε μεγαλύτερη κλίμακα για να δώσει μία ώθηση στην αξιοποίηση: **συνεπώς γενικευμένος πόλεμος**. Ο γενικευμένος πόλεμος σημαίνει την καταστροφή σταθερού κεφαλαίου (εργοστάσια, υποδομές, στοκ, ...) και μεταβλητού κεφαλαίου: την σφαγή των προλεταρίων σε όλα τα μέτωπα. Με αυτό τον τρόπο, μερικά μία στιγμιαία λύση στην κρίση, **το Κεφάλαιο αποκτά μία βίαιη αποαξιοποίηση με την νέτη και σκέτη καταστροφή ανθρώπων και αντικειμένων που λειτουργούν ως Κεφάλαιο**.

Πολεμώντας την ελαττωμένη αξία καταστρέφοντας αξία! Αυτό το φαινομενικά παράδοξο μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι η καταστροφή σταθερού κεφαλαίου δίνει στην αξιοποίηση μία ώθηση (**ανοικοδόμηση**) εφόσον η αναλογία του σταθερού κεφαλαίου έχει πέσει ξαφνικά σε σύγκριση με το μεταβλητό κεφάλαιο. Και πάμε πάλι.

Κάποιος θα μπορούσε να οδηγηθεί στο να πιστέψει ότι το κεφάλαιο ακολουθεί έναν ατελείωτο κύκλο, αλλά δεν είναι έτσι διότι το αρχικό σημείο του κάθε κύκλου δεν είναι ποτέ το ίδιο. Το Κεφάλαιο ξεκινάει τον κάθε κύκλο με έναν ολοένα και αυξανόμενο βαθμό τεχνικής και παραγωγικότητας που σημαίνει ότι η **συσσώρευση είναι όλο και μεγαλύτερη και η επακόλουθη καταστροφή όλο και πιο αξιοσημείωτη**. Είναι μία σπείρα που εκτείνεται παρά ένα προτσές που γυρίζει σε κύκλους. Με την πάροδο του χρόνου, η αστική τάξη έχει μάθει να καθυστερεί την ημέρα που η κρίση θα χτυπήσει (με την καταστροφή στοκ, αναδιάρθρωση, πλαστό κεφάλαιο, τεχνητή αύξηση της πραγματικής ζήτησης...) Αλλά όσο πιο πολύ αναβάλλει την πτώση, τόσο πιο σκληρή θα είναι λόγω της μεγαλύτερης ποσότητας πλεονασματικού κεφαλαίου.

ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κομμουνισμός δεν αφαιρεί από κανέναν τη δυνατότητα να ιδιοποιείται κοινωνικά προϊόντα. Αφαιρεί μόνο τη δυνατότητα να υποδουλώνει με την ιδιοποίηση αυτή την ξένη εργασία. Μας αντέταξαν ότι με την κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας θα σταματήσει κάθε δραστηριότητα και ότι θα επικρατήσει μία γενική τεμπελιά.

Αν ήταν έτσι, τότε από πολύ καιρό η αστική κοινωνία θα χανόταν από την αδράνεια, αφού αυτοί που δουλεύουν σε αυτήν δε κερδίζουν τίποτα, κι αυτοί που κερδίζουν δε δουλεύουν.

Όλος αυτός ο συλλογισμός καταλήγει στην ταυτολογία ότι δε θα υπάρξει πια μισθωτή εργασία μόλις θα πάψει να υπάρχει κεφάλαιο.

Κ. Μαρξ – Το κομμουνιστικό μανιφέστο